

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 22

KOPER, 29. julija 1950

Cena 3 din

Posvetiti moramo več pozornosti popisu potreb našega kmetijstva

Kolikor bomo pridelali in kolikor bo presežkov, toliko bomo tudi izvažali! O dizvoza samega pa zavisi v precejšnji meri, kaj si bomo lahko izven našega kroja nabavljali za kritje naših potreb. Če le pomislimo, da so naši poljedeljski proizvodi (zgodnja spomladanska zelenjava, sadje, paradižnik, vino itd.) v našem izvozu prvemu mestu, bomo obenem tudi razumeli, da je uspešen nadaljnji razvoj našega poljedelstva za nas življenjske važnosti! Temeljno našelo v našem gospodarstvu bodi zaradi tega: dvigati in spopolnjevati naše poljedelstvo! Toda, kako bomo to dosegli? Omenili bomo ob tej priliki vsaj eno od važnih sredstev za dviganje našega poljedelstva.

Ko smo se odločili, kaj bomo sejal, je važno, da si nabavimo potrebno orodje, dobra semena ter odgovarjajoča gnojila. Pravilno reševanje tega vprašanja pa ni lahko. Pri tem delu naj sodelujejo vsi kmetje! Vsa očena naših poljedeljskih potreb je bila do sedaj dokaj pomanjkljiva. Nekateri KLO so si zamislili, da je dovolj, če se člani tega odbora pogovorijo o vseh potrebah vsaj in javijo potem svoje potrebe za material okrajni planški komititi. Tako izdelan načrt bo seveda pomanjkljiv. Kmečka komisija bo sejala in koliko. Ko se je to ugotovilo na temelju razgovorov s posameznimi kmeti, postane nujno, da se skliče sestanek vseh poljedelcev ter skupno razčlenijo vse pomanjkljivosti plana potreb. Tak plan, ki ga je pregledalo ljudstvo na skupnem sestanku in popravilo, bo dober!

Zavedati se moramo, da je v naši vasi glavni distributor predvsem zadruga, ki odkupuje in nabavlja! Če bodo plani potreb slabi, zadruga ne bo mogla našim kmetom nabaviti tega, kar rabijo. Potreba našega delovnega kmeta pa ne moramo točno ugotoviti, če se postavimo zgolj na stališče, da jih je toliko in toliko in, da imajo toliko in toliko zemlje. S takim sistemom dela bi se le pogrezali v nevaren birokratizem, odrezali bi se od ljudi, ki se vedno bolj trudijo, da bi svojo proizvodnjo še povečali. Skratka, dogodilo bi se, da bi uvažali nekaterih proizvodov preveč, drugih pa premalo! Položaj zahteva, da stalno izboljšujemo naše planiranje, zahteva največje točnosti in pravilnega odnosa do dela sploh!

Ugotavljanje potreb obdelovalnih zadrug pa je seveda mnogo lažje kakor ugotavljanje potreb za posamezne kmete. Le pomislimo, koliko prištedimo samo na času! Proučevanje vprašanja potreb s posameznimi delovnimi kmeti je docela drugačna stvar kakor proučevanje potreb obdelovalne zadruge na skupnem sestanku vseh članov! In prav zaradi tega se bo v bodoče tudi dogajalo, da bo obdelovalna zadruga mnogo lažje prišla do potrebnih proizvodnih sredstev (semena, orodje, gnojila), kakor pa kmet-posameznik! Tega bi se moral zavedati vsi naši delovni človeki! V nobenem slučaju seveda ne mislimo, da droben kmečki posestnik ni važen! Seveda je! Tudi on je član naše skupnosti in ima pravico na izboljšanje svojega položaja! Toda, na drugi strani pa je le res, da je pri drobnem proizvajalcu mnogo težje rešiti vprašanje potreb! Pri vsem tem moramo tudi vedeti, da je FLRJ naš glavni dobavitelj. Dobava sama pa bo uspešna in pravilna, če bomo pravočasno izdelali tudi plan svojih potreb!

DRUGO REDNO ZASEDANJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Naš gospodarski plan pomeni korak naprej k utrditvi ljudske oblasti in pogoj za decentralizacijo in demokratizacijo našega upravnega aparata

V nedeljo 23. julija je bilo v Kopru na vse zgodaj živahno vrvenje. Od vseh strani koprškega okraja so prihajali delegati na drugo redno zasedanje Okrajnega ljudskega odbora, ki je bilo v prostorih gledališča »RISTORI«.

Ko so bila vsa mesta zasedena, je tovariš Abram otvoril zasedanje in pozdravil ljudske poslance in goste, ki so prisostvovali.

Po izvolitvi predsedstva je sledilo poročilo Okrajnega izvršnega ljudskega odbora, ki ga je podal predsednik tov. Petek. V svojem poročilu je tovariš Petek predvsem poudaril pomen našega gospodarskega plana, ki predstavlja korak naprej k utrditvi ljudske oblasti, poglobitve naše ljudske demokratizacije in pogoj za vedno večjo decentralizacijo upravnogospodarskega aparata.

Okrožni ljudski odbor je izdal že celo vrsto odločb upravnogospodarskega značaja na podlagi katerih dobivajo podrejeni ljudski odbori vedno večjo neodajnost. Nadalje je tovariš Petek dejal, da ima taka reorganizacija pred vsem namen pritegniti vedno širše množice delavnega ljudstva k reševanju upravnogospodarskih vprašanj.

Ker se je pokazalo, da pojmuje mnogo naših tovarišev napačno vprašanje decentralizacije upravnega aparata, je dejal tovariš Petek, je nujno potrebno, da člani izvoljeni v organe ljudske oblasti proučijo proces socialistične decentralizacije in demokratizacije.

Nato je tov. Petek v zvezi z ojačanjem krajevnih in mestnih ljudskih odborov navedel nekatere ukrepe. Tovariši, ki so bili pred

časom pritegnjeni iz KLO na okraj ali okrožje so bili z decentralizacijo zopet vrnjeni KLO, kateri so njihovo odsotnost občutno pogrešali. Ti tovariši so na višjih službenih mestih poglobili svoje znanje in bodo lahko sedaj mnogo pripomogli pri utrditvi naših KLO-jev.

Tovariš Petek je navedel tudi nekatere težave s strokovno sposobnim kadrom: to vprašanje se je delno rešilo z raznimi strokovnimi tečaji, katere je obiskovalo in uspešno izdelalo 140 tovarišev iz našega okraja. Bilo pa je tudi negativnih primerov pri nekaterih tovariših, ki so se vrnili s tečaja in postavili takoj vprašanje povznanja plače na mesto, da bi skrbeli za nadaljnje strokovne izpopolnjevanje. Mnogo takih ljudi, je dejal, se boji decentralizacije iz strahu pred premestitvijo v produkcijo. Mnogi taki so že postali uradniki starega kova, kateri prinašajo pravnemu poslovanju več škode kot koristi.

V kratkem bo začela delovati posebna komisija za strokovne izpite, ker bo le na podlagi tega izpita dobil vsak posameznik pravico do povznanja plače in napredovanja. Končno je tovariš Petek poudaril vprašanje borbe proti vsem negativnim pojavom, ki izzivajo upravičeno kritiko od strani ljudstva in odločno borbo proti malomarnemu ravnanju z ljudsko imovino.

V diskusiji je tov. Benčič, poverjenik za kmetištvo podal izjavo, poročilo o stanju našega kmetijstva, iz katerega so bili razvidni doseženi uspehi od prvega zasedanja do danes ter razne pomanjkljivosti na tem področju.

K diskusiji so se javili še številni tovariši, med katerimi tudi predsednik Okrajnega ljudskega odbora tov. Beltran, ki je prikazal proces izgradnje in decentralizacije naše ljudske oblasti ter navedel nekatere težave, ki jih moramo predvidevati v zvezi z demokratizacijo našega upravnega aparata. Poudaril je, da izgleda, da se vse premalo resno borimo za izvrševanje naših planskih nalog in končno navedel vrsto resnih vprašanj v zvezi s pomanjkanjem delovne sile.

Oglasil se je tudi tovariš Boržil, ki je prikazal uspešno delovanje naše bolnice v Kopru in podčrtal razne nepravilnosti in nerazumevanje nekaterih kompetentnih or-

ganov do vprašanja zdravstva. Zasedanje so pozdravile številne delegacije iz naših tovarn in drugih delovnih kolektivov, ki so Okrajnemu ljudskemu odboru želele mnogo uspeha v njegovem bodočem delu.

Pismo, ki bo ostalo brez odgovora

Izvršilni odbor Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru sovjetskimi javnim delavcem Sergeju I. Vasilovu, Mihajlu A. Solohovu, Leonidu M. Leonovu in Ilji G. Ehrenburgu:

»Kongres Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru« je pooblastil svoj Izvršilni odbor, naj povabi vsa mirovna gibanja na svetu in vplivne javne delavce, da obiščejo Jugoslavijo in ugotovijo, če so resnične vesti in trditve, da so na ozemlju Jugoslavije vojaška oporišča tujih vojsk, kakor tudi, da na našem ozemlju pripravljamo napadalne operacije proti sosednim vzhodnim državam. Kongres je predlagal hkrati prav takšno anketo tudi v sosednjih državah Jugoslavije.

Toda tudi po tem pozivu na anketo so časopisi, dnevniki, radijske postaje ter ves propagandni in politični aparat v Sovjetski zvezi še naprej širili vesti o nekakih pripravah Jugoslavije za napad. Tako trdi n. pr. »Novoje Vremja« z dne 19. julija t. l., »da v FLRJ intenzivno grade mrežo letališč in raketnih postaj pod popolnim nadzorstvom ameriških zastopnikov«, »da so jugoslovanska jadranska pristanišča spremenjena v ameriška pomorska oporišča«, »da je v Jugoslovanski armadi mnogo britanskih, ameriških in francoskih oficirjev« itd.

V imenu izvršilnega odbora Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru vas kot javne delavce Sovjetske zveze, ki sodelujete v kampanji za mir, pozivamo, da za ohranitev mira na svetu, v korist mirovljubnega mednarodnega sodelovanja, v korist zavračanja vsega tistega, kar bi lahko motilo takšno sodelovanje, z dokazi potrdite ali pa ovržite gornje navedbe »Novoje Vremja«, poluradnega organa ministrstva za zunanje zadeve ZSSR in druge propagande v ZSSR.

Pozivamo vas, da poimensko navedete, katera jugoslovanska pristanišča so spremenjena v ameriška pomorska oporišča, kateri letališča in raketne postaje v Jugoslaviji so pod nadzorstvom ameriških vojaških oblasti, v katerih enotah Jugoslovanske armade so britanski, ameriški in francoski oficirji, ali pa vse to demantirate.

Poleg tega vas v imenu izvršilnega odbora Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru s tem pozivamo, da pridete osebno v Jugoslavijo in se na svoje oči prepričate o neresničnosti fantastičnih obtožb »Novoje Vremja« ter druge propagande, ki jo vodijo v vaši državi ali pa njeno pobudo v drugih državah proti FLRJ, in ki pomeni, ker je neresnična in huiška, resen element za kaljenje mira in mirovljubnega sodelovanja med državami na načelih enakopravnosti.

Partija ne sme stati na repu ljudskih množic, ampak jih mora voditi S PARTIJSKE KONFERENCE za mesto Koper

V Kopru je bila 20. t. m. prva mestna partijska konferenca. Poleg delegatov je tovariš Čolja uvodoma pozdravil sekretarja Okrožnega komiteta komunistične partije tov. Julija Beltrana in sekretarja okrajnega komiteja tov. Sokola.

Konferenco so tudi pozdravile razne delegacije, med drugimi tudi delegacija naših najmlajših, delegacija mestnega odbora žena, Radiofonije, tovarna De Langlade, podjetje Fructus in koprskih ribičev. Zastopnik delegacije ribičev je med drugim dejal: »Ko vidimo delo naše partije, smo trdno prepričani, da nas vodi po pravi poti, po načelih velikih naukov Marksa, Engelsa in Lenina. Zato obljubljam, da bomo izvrševali vse naloge, ki nam jih bo dala naša Partija«. Nato je tovariš Dušan Novak podal obširno politično poročilo, v katerem je prikazal zgodovino delavkega gibanja v Kopru in nastanek Komunistične partije ter njeno politično udejstvovanje do danes. Iz organizacijskega poročila, ki ga je podal tovariš Tomažin Plinjo, je bilo razvidno delo in tudi pomanjkljivosti partije od njene ustanovitve. Nadalje je to poročilo nakazalo smerice nadaljnjega dela partije v našem mestu.

K zgoraj navedenima poročilima

se je razvila živahna diskusija. Med drugimi je tovariš Bruno Stefe, predsednik mestnega odbora ZAM govoril o mladini ter podčrtal njeno aktivnost pri gradnji boljšega in srečnejšega življenja. Nadalje je podčrtal bratsko sodelovanje z jugoslovansko mladino in rekel: »Naša mladina bo vedno z najtesnejšimi vezmi sodelovala z jugoslovansko mladino za zmago resnice in pravičnih socialističnih odnosov za izgradnjo socializma na našem ozemlju.«

Tov. Sokol je nadaljeval v diskusiji ter posebno podčrtal povezanost Partije med množicami ter rekel, da če bo Partija stala na repu ljudskih množic, ne bo dosegla nikakršnih uspehov pri izpolnjevanju planskih nalog. »Kakor med osvobodilno borbo, tako tudi danes mora biti Partija na čelu množic in jih voditi.« je zaključil tov. Sokol. Po diskusiji so sledile tajne volitve v mestni komite. Poleg članov sta bila izvoljena, za političnega sekretarja tov. Dušan Novak in za organizacijskega sekretarja pa Tomažin Plinjo. Ob zaključku konference so bile prečitane in odobrene resolucije, med temi tudi pozdravni brzojavki tov. Titu in CK KP STO-ja.

TEDENSKI PREGLED

DOGODKOV NA

ravnost obupen, če ne pridejo takoj druge vojaške pomoči.

Severno-korejska vojska napreduje na vsej fronti, še posebno naglo je to prodiranje na zahodni obali, kjer se sovražnik umika skoraj brez odpora.

Po poročilih ameriškega glavnega sta z dne 22. julija so severnokorejske čete, ki dobivajo vedno nova ojačenja, pospešile svoje prodiranje proti južni obali Koreje in na tej poti zasedle mesti Imstil, 90 km južno od Taejona, in Chongup, 100 km južno od Taejona.

Ameriško poročilo z dne 24. juli-

KOREJSKEM BOJIŠČU

ja je javilo, da so severno-korejske čete za edle mesto Kvvangju, 140 km jugozahodno od Taejona.

Cim ožje postaja zaledie ameriške in južno-korejske vojske, tem večjo vlogo igrajo korejski partizani. Posebno občutljiva postaja za ameriške enice partizanska aktivnost zadnje čase, ko se je fronta premaknila v gorate predele Južne Koreje.

Zaradi močnega partizanskega gibanja so Amerikanci uvedli policijsko uro za 22. uro dnevno.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Naši delavci sledijo

velikemu zgledu rudarja Sirotanovića

V nedeljo, ob proslavi prve obletnice tekmovanja za večjo storilnost dela, ki ga je začel lani dne 24. julija rudar Alija Sirotanovič in ob priliki drugega zasedanja okrajnega ljudskega odbora, so naši delovni kolektivi tekmovali za večjo storilnost dela.

V TOVARNI ARRIGONI

Ze na vse zgodaj je devet proizvodnih brigad delovnega kolektiva tovarne ARRIGONI začelo tekmovali. Tekmovanje je ves čas potekalo v največjem navdušenju. Po štirnem delu je uprava tovarne priredila prijetno zakusko, med katero so tekmovalci slišali uspehe svojega dela. Komisija, ki je tekmovalju ves čas sledila, je ugotovila, da je zmagala 6. brigada pod vodstvom delavke Francke Grbac, ki se je izkazala tako pri čiščenju kakor tudi pri konzerviranju rib in presega normo za 59,2%. Njej je bo danes klical v Piranu zbor vseh rija Grbac in ki je presegla normo za 57,6%; dalje jma sledijo osemnaesta, četrta, dva in dvašeta, druga, peta, šestnaesta in dvanaesta brigada.

Ob zaključku tekmovanja so bile najboljše delavke proglašene za udarnice. Te so: Lidija Palčić, ki je presegla normo za 47%, enkratna udarnica Ljudmila Hrevatna s preseganjem norme za 61%, štirikratna udarnica Francka Gregorič, presegajoča normo za 80%, dvakratna udarnica Ana Vascoto, ki je presegala normo za 56%, dvakratna udarnica Eliza Bembi s preseganjem norme za 76 %, dvakratna udarnica Glorija Cerkevnik, ki je presegala normo za 65%, in Justina Ujeze, ki je dosegala normo za 143%.

Ob zaključku te slavnosti je delovni kolektiv postal pozdravno resolucijo Okrajni skupščini.

V TOVARNI AMPELEA V IZOLI

Prav tako kot delovni kolektiv tovarne ARRIGONI je v nedeljo tekmoval tudi delovni kolektiv tovarne AMPELEA z devetimi brigadami in pri tem dosegel še znatnejše uspehe kot »Arrigončani«. To sta pokazali prva in druga brigada, ki ju vodita Ana Kocjančič in Tončka Borut, ki sta v tem tekmovalju presegli normo za 97%. Pri tem moramo omeniti, da je zmagala prva brigada z le enim gramom razlike. Tudi druge brigade so dosegle boljše rezultate. Ob savičanju te delovne zmage so bile najboljše delavke proglašene za udarnice. Tako o dobile naslov udarnika: Ana Kocjančič, Marija Cendar, Ana Mondo, Marija K'eva in Lidija Delore.

V OPEKARNI NARDONE V IZOLI

Tudi delovni kolektiv opekarne NARDONE je tekmoval za večjo storilnost dela. Tekmovali so tri brigade, ki so povprečno presegle normo za 60%. Najbolj se je izkazala druga brigada, ki je presegla normo za 70%.

Slabo poslovanje „Naproze“ v Novi vasi

Nova vas ima svojo kmetijsko nabavno-prodajno zadrugo kakor vsi KLO-ji. Ker smo jo ravno obkajali, moramo omeniti, da ta zadruga ni posla niti enega poročila na okraj o poteku odkupa. Tudi to moramo omeniti, da se vodstvo zadruge zelo malo zanima, da bi zalagalo svoje poslovalnice z dovoljnimi in predvsem potrebnimi količinami blaga. Pri odkupu sadja in zelenjave bi tudi morala bolj vestno delati. Bolje nalagati, zbirati, sortirati in predvsem paziti na čistost sadja.

V zvezi s tem moramo poslovodje poslovalnice opozoriti naj imajo več čuta do trgovine. V poslovalnici v Novi vasi nameščenci malokdaj ob uri pridejo na delo. S tem ljudem krajejo čas, ki je tako dragocen. Tudi za druge stvari naj se ravna po poslovalnici pri Sv. Petru, kjer vlada red.

OPEKARA RUDA V SICJOLSKI DOLINI

Kaj pa v novi opekarni RUDA v Sicjolski dolini? Tudi ta kolektiv noče biti pri tem tekmovalju zadnji. Kakor drugi kolektivi, se je tudi ta v nedeljo zbral s 46 prostovolci, ki so napravili vsak po pet ur udarniškega dela in tako izvršili skupno 260 prostovolnih delovnih ur, pri čemer so prekorajili delovno normo za 140%.

DELOVNI KOLEKTIV RUDNIK V SICJOLAH

Tudi ta kolektiv ni pozabil na tekmovalce. Nad 93% delavcev in uslužbencev vsega kolektiva je v nedeljskem tekmovalju opravilo vsak po 4 ure prostovoljnega dela pri adaptacijskih delih — napeljava pvi cevi, črpanju vode itd.

DELOVNI KOLEKTIV EDILIT FRI GRADNJI VINSKE KLETI V SKOCJANU

Prav tako kakor drugi kolektivi so se pozivili k tekmovalju za vi-

soko storilnost dela spet odzvali tudi z darili gradbenega podjetja EDILIT. Pri gradnji vinske kleti na bivši postaji pri Kopru je tekmovala ena brigada, ki je, lahko rečemo, odnesla rekord od vseh dosežanih takih tekmovali. Brigada je namreč presegla delovno normo za 300%.

DELOVNI KOLEKTIV GRADB. PODJETJE V SEMEDELJI

V soboto so tekmovali tudi zidarji gradbenega podjetja v Semedeli. Razdeljeni so bili na tri skupine, ki so delale: prva pri novem hotelu v Kopru, druga pri gradnji ribarnice, tretja v garažah v Semedeli. Ze med delom je pokazala najboljše uspehe skupina tovaša Marjana Marca in tudi zmagala, ker je prekorajila normo za 200%. Drugo mesto je dosegla skupina tovarša Ferluga, ki je presegla normo za 175%. Tretja skupina pri gradnji ribarnice pa je presegla normo za 105%.

Zakaj nimajo v Laborju svoje šole

Vas Labor, lahko rečemo, je do nedavnega bila ena najbolj oddaljenih vasi in odrinana od vsakih prometnih zvez v našem okraju, saj so šole pred kratkim zgradili novo cesto, po kateri lahko pride v vas sedaj tudi avtomobil. Za časa borbe pa je bilo tu tako živo, tako navdušeno, kakor da bi že takrat Laborci popolnoma na novo oživel. Partizani so v okoljskih gozdovih imeli svoj štab. Tudi komanda mesta Koper je bila tu — takrat najvišji organ in temelj današnje ljudske oblasti v našem okraju. Tudi partizanski boji so bili v bližnji okolici. Tega se prav dobro spominajo Laborci in ne bodo tako zlepa pozabili. Zato ne bodo pozabili fašističnega zverinskega napada na tovaršna Fienka in njegove tovariše, ki so junaško dali svoja življenja za izgon krvoločnih sovražnikov iz naše tepe in sončne listre. Zakaj ne bodo pozabili, vedo Laborci sami in vemo vsi, ki smo preživljali take dni, kako smo morali trpeti pod fašistično Italijo, biti preganjani in teptani. Zato nam mora biti osvobodilna borba traten zgodovinski soplin v našem življenju. To moramo pred vsem poudariti danes, zakaj mnogi radi pozabijo tiste čase in prav zaradi tega neizvršujejo svojih dolžnosti ali obljube napram našemu ljudstvu.

V Laborju so že med borbo ustanovili šolo, čeprav ni bila šola ampak navadna hiša, so si poskrbeli učitelje, in jo obdržali do nedavno. To je bil velik korak za dumašine, kajti pod Italijo so morali njihovi otroci obiskovati šolo v Borštu, od tu več kot pol ure oddaljeni vasi. Po osvoboditvi so vedno sirmeli, da bi si z udarniškim delom ali kakor koli zgradili šolsko poslopje. Zato Laborčanov je pred dvema letoma potrdil tudi sam Marion Sikst, načelnik oddelka za pro veto in na nekem sestanku v Laborju celo obljubil, da v Laborju mora biti šola, pa naj si bo to kakor koli. Laborčani so z veseljem sprejeli to obljubo in sklenili, da bodo z udarniškim delom dali vse od sebe za to.

Toda kmalu bosta minuli dve leti od takratne obljube, a v Laborju pa še vedno ni šole. Celo učitelje so premestili iz Laborja v Boršt, tako, da morajo otroci iz Laborja še vedno obiskovati šolo v Borštu. Po tem takem ni čudno, da so ti otroci še vedno zaostali za drugimi v našem okraju. Ko so imeli v vasi učitelje in učitelje, so bili najbolj in zato tudi večkrat pohvaljeni za njihovo pridnost in marljivost.

Navzlic vsemu temu pa Laborci ne bodo kloni. Sami bodo do 15. septembra zgradili lep in udoben laski dom, v katerem bodo imeli knjižico, rdeč kotiček in dvorano za prireditve. Dela so že v teku.

Tako je v nedeljo prisostvovalo na udarniškem delu 20 mladincev, ki so opravili vsak po pet ur prostovoljnega dela. Tudi vaške žene ob priliki svojega predvoljnega tekmovalja bodo pri tem delu pomagale, saj so se obvezale, da bodo do volitev opravile 200 ur prostovoljnega dela. Tudi če bodo tako delali, smo prepričani, da si bodo v kratkem času zgradili tudi šolsko poslopje. Le pogumno in vztrajno tako naprej, Laborci!

Po naših vaseh sveti električna luč

Zivljenje je prišlo tudi v Gažon. V nedeljo je zasvetila električna luč. Vrli električarji so ves teden prej mategovali žice, da bi ob priliki vaškega praznika zasvetila luč. In imeli so jo. To, kar ni dal noben režim, je njim dala ljudska oblast, sami so si dali. Ne bo treba več stati pri sivem svitu petrolejke ob ča opisu ali knjigi.

V Smariah pa imajo luč že dolgo časa. Tam so električarji napeljali luč v tri četrtine hiš. Tudi v Pomurju dobro delajo. Pri njih so imeli luč še prej kot v Smariah. Na Fužah so sezidali transformator ko postalo, toda postaviti morajo še drogove in ostalo. Tam bo luč zasvetila najbrž že oktobra meseca.

Na Križišču bodo te dni začeli z delom, nato pa bodo napeljali žice do Sergaš, dotle so že postavljeni drogovi. Električarji se nadejajo, da bodo pred koncem leta končali z elektrifikacijo, kar je tudi želja vseh kmetov, ki vidijo v elektrifikaciji začetek novega življenja na vasi.

Brigada Italijanov bo gradila Novi Beograd

Prosvetno združenje Italijanov Istrskega okrožja je do 25. t. m. organiziralo delovno brigado, ki bo opotovarja na prostovoljno delo v Novi Beograd. Brigada bo štela okoli 200 članov italijanske narodnosti, ne glede na njihovo socialno poreklo, tako da bodo v njej zastopani italijanski delavci, kmetje in intelektualci. V Novem Beogradu bo brigada ostala za dobo dveh mesecev.

IZGUBILA

Tovarišica Zlata Humar, mladinka iz mladinske kolonije slovenske gimnazije v Kopru, je v sredo 26. tega meseca od 13. do 15. ure zgubila na jbrežju v Semedeli torbico, v kateri so bila očala za kratkovidnost. Poštenega najditelja prosimo, da vrne očala in torbico proti nagradi.

Po naših vaseh

BORST

Zene iz Boršta dan za dnem tekmujejo za čim boljše izvedbo svojih volitev. Tako je zadnje dni delao pri gradnji vaškega vodovoda in pri opešanju vasi nad 50 žena, ki so opravile 500 udarniških ur. Tudi mladina noče zaostajati. Ze sedaj se pripravlja za kulturno prireditve, ki jo bodo imeli 20. avgusta. Prosvetno društvo »OTON ZUPANČIČ« prav dobro deluje. Moški pevski zbor pod vodstvom tovarša Joška Bembiča se uči več pesmi.

RIZANA

V nedeljo je bilo na gradnji ceste »Rizana frontovsko taborjenje, katerega se je udeležilo 135 prostovoljcev-frontovcev in tako napravili vsak po štiri ure prostovoljnega dela. To taborjenje je bilo v namen počitativne drugega zasedanja Okrajne ljudske skupščine. Pri tem delu pomagajo tudi pripadniki JA. Vsak dan dela nad 250 vojakov, tako da bo cesta kmalu zgrajena.

SKOCJAN

Na posestvu kmetijske šole Skocjan je v nedeljo delalo 87 prostovoljcev, ki so opravili nad 350 prostovoljnih delovnih ur pri raznih kmetijskih delih.

PORTOROŽ

Organizacija žena v Portorožu je ustanovila dva aktiva, ki sta si tako razdelila delo: prvi bo delal na kulturno prosvetnem polju, drugi pa pri materinstvu ali pa za naše majčke. Ob priliki predvoljnega tekmovalja so si žene iz Portoroža začele, da bodo do volitev napravile 200 ur prostovoljnega dela. Ob kale bodo razne otroške kolonije, tako te pri nas, kakor tudi one po Sloveniji, kjer so naši otroci. Med tem časom bodo tudi priredile eno kulturno prireditev, za katero se že pripravljajo.

Plavalni troboj Koper - Izola - Piran

Spretni Pirančani so zasedli prvo mesto

V nedeljo 23. t. m. so bile v Piranu plavalne tekme, na katerih je udeleženo okoli 50 plavalcev iz Kopra, Izole in Pirana. Tekmovanje je bilo na različnih progah. Najboljše plavalce je izbralo moštvo Pirana, ki je tudi v skupnem p'asmanu troboja zasedlo prvo mesto. Drugo mesto je zasedla Izola in zadnje pa Koper. V posameznih disciplinah so se najboljše plasirali:

V finalnih tekmah, prosti stil na 50 m progi:

1. Luciano Pugliese (Piran) s časom 33 sekund, drugi Carbone Sergio (Izola) s časom 33,2 sekunde in tretji Dolič Santo (Piran).

Na 100 m progi, prosti stil so v finalu zmagali:

1. Vetrli Domenico (Piran) s časom 1.14 minute, 2. Pugliese Mario (Izola) s časom 1.18 minut in tretji Vetrli Luciano (Piran).

Opozorilo naročnikom

Letna naročnina znaša 150.— din. Polletna naročnina pa 75.— din.

Sprejemamo naročila samo s predplačilom za pol leta ali leto dni naprej! Naročniki v FLRJ naj se glede novih naročil obračajo na naslov: ADIT Ljubljana — Agencija demokratičnega inozemskega tjska, Tyrševa cesta 34. naročniki v coni »B« pa na upravo Istrskega tednika v Kopru.

V 23. številki bomo po lali vsam dožnikom položnice, katere bodo terjale naročnino od začetka naročila pa do konca tega leta. Prosimo, da poravnate naročnino, ker v nasprotnem primeru bomo pošiljanje lista ustavili.

SV. LUCIJA

Tudi žene iz Sv. Lucije bodo v svojem predvoljnem tekmovalju odprle otroški vrtec, za kar je že vse poskrbljeno, le za trenutno jim še manjka kvalificirana delovna sila, ki bi jim popravila poslopje, vendar se bodo žene same lotile dela in bodo tako do volitev otvorile otroški vrtec.

BERTOKI

Kakor po vseh vaseh tako tudi v Bertokih delajo zadnje čase največ žene. Na svojem sestanku so sklenile, da bodo do volitev očistile šolsko poslopje in poskrbele, da se bo tudi pri njih ustanovil otroški vrtec. Po čem tega se bodo v tem tekmovalju tudi učile raznih gospodinskih del.

Osapčani so bili na izletu

Preteklo nedeljo smo se zbrali vaščani iz Ospa in šli na izlet po Sloveniji. Mislite si, da je Ospa tak oduknjen od sveta in bi kdo rekel, da mi le težko pridemo v dotik z njim. Vendar ni tako. Možnost imamo, ker nas potpira ljudska oblast.

Po vsakodnevnom delu smo se malo odpočili, si ogledali lepote naše Slovenije in se prepričali o rešnici, katero zanikajo informbirojevci. Videli smo Novo Gorico, ki v pravem pomenu besede postaja nova. Velike stanovanjke zgradbe, ki so jih gradili s pomočjo mladinskih prostovoljnih brigad, so že priče, ki kričijo v poraženo italijansko Gorico, da bodo v njih delavci stanovali.

Od tu smo se odpeljali v Bukovico, kjer smo si ogledali dobro urejeno Kmečko delovno zadrugo. Dalje smo se vozili proti Solkanu, kjer nas je očarala lepota Soče. Nato pa smo zavili proti Postojni. Tu smo si ogledali kraljestvo pod zemljo: dvorano, prestol, prebivalce in druge lepote te jame. Domov smo se vrnili prepričani, da je Slovenija lepa in da bo to lepoto užival le delovni človek.

~~~~~

Mladinke na progi 15 m, zmagale so naslednje:

1. Giraldi Dina (Piran) s časom 17,2 sekund in 2. Zamarollo Silvana (Piran).

Mladinke na 25 m progi prvo so se najboljše plasirale:

1. Zanoškar Marjana (Koper), 2. Kuhar Marjana (Koper).

Izvedba tekmovalja je bila zelo dobra in se ga je udeležilo nad 1000 gledalcev, ki so z burnim plakanjem nagradili posamezne zmagovalce. Z razdelitvijo nagrad najboljšim tekmovalcem so se tekme zaključile.

Zbor udarnikov

Okrajni odbor Enotnih sindikatov bo danes ssklical v Piranu zbor vseh sledila 3. brigada, ki jo vodi Flobo začel ob 14. uri in 30 minut v gledališču »Tartini« s temle dnevnim redom:

1. Pdrzavni govori.
2. Porčilo o delu in o nalogah udarnikov
3. Di kusi a.
4. Resolucija.

Po zboru udarnikov bo za vse vabljenje pripravljena večerja v hotelu »Metropol«. Nato sledi prost zabava pozno v noč.

USTANOVNA SKUPSCINA ZVEZE NOVINARJEV STO-ja V KOPRU

Danes ob 8. uri bo v veliki dvorani Rad'a jugoslovanske cone Trsta ustanovna skupščina Združenja novinarjev STO — sekcije jugoslovanske cone.

Vabljeni so vsi novinarji.

Pripravljajni odbor.

POMEN OKRAJNE partijske konference

Skoraj bo leto, odkar se je vršil drugi kongres KPOT. Na tej veličastni manifestaciji se ni obravnavalo le vprašanje kominformizma in drugih sovražnikov naše partije, ampak je bila izvršena tudi temeljita analiza vsega našega dela na podlagi česar so bile dane smernice za naše bodoče delo.

Prvi rezultati so bili pokazani na Okrajni partijski konferenci meseca februarja tega leta, kjer se je ugotovilo pravilnost poti in pristopilo se je k uveljavljanju planskega gospodarstva s tem, da je bil sprejet zakon o enoletnem gospodarskem planu ter še drugi važni sklepi. Iz tega je bilo razumljivo, da se bodo čimprej mogoče vršile tudi Okrajne partijske konference.

V zvezi s tem so se pričele še pred dobrimi par meseci priprave za to konferenco. V tem času so imele vse obojestranske partijske organizacije našega okraja svoje konference, kjer so si s tajnim glasovanjem izvolile svoje voditelje. Prav tako so bili s tajnim glasovanjem izvoljeni krajevni in mestni partijski forumi. Ob tej priliki pa je bilo v posebnem poročilu kritično pregledano tudi delo naših organizacij in posameznih članov za najmanj eno leto časa nazaj.

Osnovanje krajevnih komitetov pomeni razvoj in utrjevanje naše Partije v zvezi z našim splošnim razvojem. Ti komiteti bodo igrali zelo važno vlogo pri decentralizaciji, ki se že izvaja, ter demokratizaciji našega državnega aparata.

Da bi naše članstvo še bolje razumelo naloge, ki stoje pred njim, je pričelo študirati Program in Statut KPJ, in tako pripravljeno gre sedaj na Okrajno partijsko konferenco, ki se bo vršila prihodnjo nedeljo.

Ta konferenca, ki bo nedvomno obravnavala izvršeno delo, ki ga je nakazal II. kongres KPOT, se bo dotikala poleg strogo partijskih tu-

di splošnih vprašanj, zlasti izvajanja enoletnega gospodarskega plana.

Kritična analiza bo pripomogla k izboljšanju dela partijskih organizacij ter tudi drugih množičnih organizacij. Zato je ta konferenca važna ne samo za partijsko članstvo, ampak tudi za vse drugo delovno ljudstvo našega okraja.

O PRIPRAVAH za zenske volitve

Po naših vaseh in delavskih kolektivih ustanavljajo žene v svojem predvolilnem tekmovanju ženske aktivne in kolonije, ki bodo skrbale za pravilno vzgojo in nego naših otrok ter za ugotavljanje položaja starčkov, da bi jim na ta način lažje pomagale. Ti ženski aktivni gredo po hišah in pregledujejo otroke in starčke. Obenem skrbijo, da ne bi domači izrabili nadležnosti starčkov in jih izkoriščali, ker morajo dandanes vsi živeti po človeško. Take aktivne so žene ustanovile v Portorožu, Izoli, P. begih, Bertokih, Skofljah in drugod.

V Pučah in Kampelu-Salari pa so žene odprle otroška igrišča. A tudi v drugih krajih se na to pripravljajo. Žene bodo tudi ustanovile poletne ekonomije v Kopru, Ankaranu in Izoli. V pripravah za volitve so naše žene tekmovale pri prostovoljnem delu in napravile 2.255 udarniških ur.

Prihod in odhod otrok v kolonije

Centralni odbor za počitniške kolonije objavlja:

PRIHOD OTROK I. TURNUSA POČITNIŠKIH KOLONIJ

Logatec: se vrne dne 28. julija;
Ribnica: se vrne dne 30. julija;
Slika: se vrne dne 30. julija;
Bovec: se vrne dne 6. avgusta;

Oslovski kašelj ali „tosse pagana“

(latinsko: pertussis; italijansko: tosse canina ali tosse pagana)

O boleznih na splošno

Letos smo imeli v našem okraju zelo veliko primerov te otroške nalezljive bolezni. Vsak dan, tudi še danes, prihajajo matere v ambulantno s svojimi otroci po zdravniško pomoč za to bolezen.

Ker je imel letos oslovski kašelj pravi epidemični značaj, tem se odločil, da eznanim brašce s to boleznijo.

Oslovski kašelj je predvsem otroška bolezen, zbolijo pa lahko tudi odrasli. Že v prvih dnevih po rojstvu lahko otrok zbolí, če njegova mati ni prebolela oslovskega kašlja. Nekateri zdravniki pa pravijo, da tudi, če je mati prebolela to bolezen, lahko zbolí otrok takoj po rojstvu. To omenjam zaradi tega, ker otroci, posebno če jih matere dojijo, tja do treh mesecev starosti ne morejo zboleti na drugih otroških nalezljivih boleznih.

Do prvega leta starosti zbolí približno 10 % otrok, potem je do petega leta obolenost največja, nato pa pojema in je po desetem letu zelo redka.

Najbolj nevarna je ta bolezen pri dojenčkih. Čim starejši je otrok, tem lažjega značaja je oslovski kašelj.

Kdaj nastopa in kdo ga povzroča Najbolj pogosto nastopa bolezen pozimi in spomladi. Povzročajo jo neki bacil, ki proizvaja posebni strup, ki ima za posledico znani krčeviti kašelj. Oslovski kašelj je ena izmed najbolj nalezljivih bolezni in sicer predvsem na začetku bolezni, takrat ko oboleli otrok še ne kašlja. Takrat, ko so krčeviti napadi najhujši, nalezljivost že pojema. Zadosti je, da se zdrav otrok nahaja v bolniškovni bližini, pa se takoj okuži.

Kdor je enkrat prebolel oslovski kašelj, ga ne more drugič imeti.

Kot sem že omenil, je oboleli otrok najbolj nalezljiv takrat, ko še nima krčevitega kašlja. Kako spoznamo, oziroma mislimo, da bo otrok dobil napade kašlja? Tak otrok se hitro ubrudi, izgubi apetit, pravi, da ga boli glava. Postane hrupav, suho kašlja in ima nahod. Tudi vročina nastopa včasih. Vsi ti znaki lahko nastopajo pri navadnem prehladu. Če se pa ti znaki jačijo, začnemo misliti na oslovski kašelj. Za naštetimi znaki pa nastopijo napadi krčevitega kašlja.

Kako izgleda tak napad?

Kar na lepem začuti otrok, da prihaja napad. Vdihne kratko in globoko, nato zakašlja kratko in sunkovito 4-5 krat, potem sledi značilni piskajoči vdih. To se večkrat ponovi, dokler otrok ne postane rjav v obraz in se začne dušiti. Nazadnje pride še dolg, piskajoči vdih, otrok izpljuva gosto sli-

sti ne morejo zboleti na drugih otroških nalezljivih boleznih.

Do prvega leta starosti zbolí približno 10 % otrok, potem je do petega leta obolenost največja, nato pa pojema in je po desetem letu zelo redka.

Najbolj nevarna je ta bolezen pri dojenčkih. Čim starejši je otrok, tem lažjega značaja je oslovski kašelj.

Kdaj nastopa in kdo ga povzroča Najbolj pogosto nastopa bolezen pozimi in spomladi. Povzročajo jo neki bacil, ki proizvaja posebni strup, ki ima za posledico znani krčeviti kašelj. Oslovski kašelj je ena izmed najbolj nalezljivih bolezni in sicer predvsem na začetku bolezni, takrat ko oboleli otrok še ne kašlja. Takrat, ko so krčeviti napadi najhujši, nalezljivost že pojema. Zadosti je, da se zdrav otrok nahaja v bolniškovni bližini, pa se takoj okuži.

Kdor je enkrat prebolel oslovski kašelj, ga ne more drugič imeti.

Kot sem že omenil, je oboleli otrok najbolj nalezljiv takrat, ko še nima krčevitega kašlja. Kako spoznamo, oziroma mislimo, da bo otrok dobil napade kašlja? Tak otrok se hitro ubrudi, izgubi apetit, pravi, da ga boli glava. Postane hrupav, suho kašlja in ima nahod. Tudi vročina nastopa včasih. Vsi ti znaki lahko nastopajo pri navadnem prehladu. Če se pa ti znaki jačijo, začnemo misliti na oslovski kašelj. Za naštetimi znaki pa nastopijo napadi krčevitega kašlja.

Kako izgleda tak napad?

Kar na lepem začuti otrok, da prihaja napad. Vdihne kratko in globoko, nato zakašlja kratko in sunkovito 4-5 krat, potem sledi značilni piskajoči vdih. To se večkrat ponovi, dokler otrok ne postane rjav v obraz in se začne dušiti. Nazadnje pride še dolg, piskajoči vdih, otrok izpljuva gosto sli-

sti ne morejo zboleti na drugih otroških nalezljivih boleznih. To omenjam predvsem zato, ker navadno majhni otroci, če kašljajo, požrejo slino; pri oslovskem kašlju pa vedno izpljujejo. S tem je napad končan. Napadi so najbolj pogosti ponoči, posebno proti jutru. Napad lahko izzove nepravilna prehrana, razburjenje ali pa kašljanje drugih otrok, navadno pa nastopajo napadi sami od sebe. V štirindvajsetih urah je približno od 20 do 30 napadov. Pri napadih pride lahko do krvavitve iz nosa, celo do krvavitve pod očesa, no sluznico lahko pride. Če pa pride do krvavitve v možgane, otrok hitro umre.

Pri zelo majhnih otrocih in pri odraslih nastopa navadno samo krčeviti kašelj brez piskajočega vdih. Včasih pa ta bolezen tako mijo nastopa, da je pravzaprav »kašelj brez oslovskega kašlja« (to je brez krčevitih napadov) in pazimo samo kihanje ali pa splošne krče.

Po krčevitih napadih so sicer otroci izmučeni, vendar se hitro popravijo in znova zaspijo ali se naprej igrajo.

Čez 3-4 tedne začnejo napadi pojemati, piskajoči vdih izgine. Otroci ne bruha več po vsakem napadu. Otroci, ki so živčne narave, pa potem kašljajo iz navade še po več mesecev.

Navadno poteka bolezen 10 tednov. Lahko se pa tudi prej zazdravi ali pa se tudi zavleče.

Omenim naj še to, da zdravniki ne sodimo jakosti obolenja po krčevitih napadih, ker so tisti, ki nimajo tako hudih krčevitih napadov, prav tako nalezljivi kot ostali.

Paziti moramo na komplikacije, ki nastopajo: pljučni katar (bronhitis), pljučnica in plišni, težki krči ter duševne motnje. Take otroke je treba takoj peljati k zdravniku.

Iz navedenega sledi, da je važno, da bolezen čim prej spoznamo, oziroma odkrijemo in bolne izoliramo, predvsem takrat, ko še nimajo krčevitih napadov. Ko ima otrok že mesec dni krčevite napade, lahko prenehamo z izolacijo.

Kako zdravimo oslovski kašelj?

Zdravniki še nimamo na razpolago uspešnega sredstva. Vakuinacija je včasih uspešna, včasih pa ne. Bolni otrok mora čim več časa prebiti na svežem zraku. Varovati ga moramo vsega, kar bi dražilo na kašelj: prah, suha hrana, razburjenje. Uživajo naj kašasto tekočo hrano. Če otrok po napadu bruha, ga moramo na novo nahraniti, brž ko si je opomogel po napadu. Če je le mogoče, naj bolnik spremeni bivališče; predvsem naj gre tja, kjer je ugodnejše podnebje. Posebno tisti otroci, ki še dolgo potem kašljajo, ko so bolezen že preboleli, naj spremenijo bivališče, ker v novi okolici pozabijo na kašelj. Omenim naj še, da ponekod vozijo obolele otroke z letali v velike višine, kar naj bi imelo zdravilni vpliv na bolezen.

Dr. Polde Hladnik

Nered v ambulantni socialnega zavarovanja v Kopru

Predstoba ambulantne socialnega zavarovanja v Kopru je vsak dan polna zavarovancev-bolnikov, ki čakajo na zdravnika. Čakaajo na pregled, nasvet ali nakazilo za zdravljenje. Uslužbenke, ki vpisujejo in sprejemajo bolnike, so tako zmedene, da ne vedo, če bi ustregle tistim, ki pri oknu čakajo, ali tistim, ki se večkrat oglašajo in jih po imenu kličejo, ali pa tistim, ki so najmanj poznani in pred vrati pijejo tak red in se prepirajo.

Res je, da so boničarke in zdravniki preizporeni, toda gorje tistemu, ki mora tri dni čakati zdrav-

nikov odgovor. Dejstvo je, da se nekaterim posreči, naj si bodi na klic ali na namig, po eni uri čakanja ali tudi prej dospeti do zdravnika.

Mnenja smo, da se jim bolniški listi pomešajo in tako tisti stari težko pridejo na vrsto. Mi svetujemo, ker želimo red v tej čakalnici, da se bolniški listi zlagajo na tri kupe, za vsakega zdravnika posebej, nato bi jih od spodaj navzgor jemali in klicali zavarovance, tako da bi vsak po pravičnem vrstnem redu prišel na vrsto, kakor mu pripada.

Puščanje kokoši na prostem vpliva na dober razvoj in odpornost proti boleznim

Predvsem je drugačna situacija s socialistično revolucijo. Socialistična revolucija v kapitalistični družbi ne najde socialističnih proizvodnih odnosov. Nobena ustanova kapitalistične družbe ne utvarja socialističnih proizvodnih odnosov med enakopravnimi neposrednimi proizvajalci, ki so začasno tudi lastniki proizvodnih sredstev. Takšnih odnosov ni v kapitalizmu. V kapitalizmu se ustvarjajo v razvoju kapitalistične družbe proizvajalne sile, razvija se tehnika, razvija se umetnost človeškega dela, človeška sposobnost vladati nad prirodnimi silami, ravnati s proizvodnim sredstvom, orodjem. V kapitalistični družbi se torej razvijajo proizvajalne sile, menjajo se proizvajalne sile, ne ustvarjajo se socialistični odnosi. Šele socialistična revolucija utvarja ugodna tla za razvijanje, za vzpostavljajanje novih proizvodnih odnosov. Zaradi tega predstavlja socialistična revolucija v nasprotju z buržuazno revolucijo, ki je zaključek revolucionarnega preoblikovanja, šele začetek, ona je šele uvod k tej preobrazbi. To je osnovna razlika med buržuazno in socialistično revolucijo.

DRŽAVA V PREHODNI DOBI

da lahko ono novo končno znaga. Predstavnik tega novega — delavskega razreda in ob njem zbrane delovne množice, ki jih politično vodi Komunistična partija, da se bori proti staremu in se v ta namen poslužuje državne oblasti. Prvič v zgodovini postane sedaj država, ki je bila od vsega začetka orožje v rokah izkoriščevalskega razreda, razreda zatiralec, orožje v rokah delavskih množic za borbo proti dvocerajšnjim izžemalcem. Ta oblika vladavine ter njene družbene vsebine, po kateri vodi proletariati borbo proti staremu skupno z ostalimi delovnimi množicami, se navadno imenuje »diktatura proletariata«. Lenin je označil diktaturo proletariata kot »razredno zvezo proletariata s kmeti, drobnimi proizvajalci ter inteligenco, kratko in malo z vsemi družbenimi sloji, ki so življenjsko prizadeti pri uničevanju kapitalističnega družbenega reda. Karl Marx, ustanovitelj znanstvenega socializma in naš največji učitelj, poudarja v svojem delu »Kritika, ki je izšla tudi v sloščini, da leži med kapitalistično in komunistično družbo doba revolucionarne preobrazbe iz ene v drugo. Temu ustreza tudi politična prehodna doba in ta doba ne more biti nič drugega kakor revolucionarna diktatura proletariata.

Kakšna je naloga države, za katero je značilna diktatura proletariata, diktatura delavskega razreda kot najbolj naprednega sloja? Takoj po zrušenju kapitalističnega razreda z oblasti preide nova oblast k ekspropriaciji, razlastitvi dvocerajšnjih ekspluatatorjev, prične pa pri največjih. V roke države kot predstavnika novega vladajočega razreda preide lastnina kapitalistov — tovarne, trgovina, banke — in ustvarja se socialistični sektor narodnega gospodarstva. Ta socialistični sektor, ki zajema ključne pozicije vsega narodnega gospodarstva, je steber novega v ekonomiki te nove družbe, ki je rezultat socialistične revolucije. Socialistični gospodarski sektor je tisto, kar raste, kar nenehno raste. Znano je, da je izvedel Stalin nekaj mesecev po Oktoberski revoluciji nacionalizacijo kapitalističnih podjetij. Znano je tudi, da je bilo pri nas izvedeno to revolucionarno dejanje sorazmerno v kratkem času, z vrsto ukrepov o nacionalizaciji kapitalistične lastnine, tako da doseže nova oblast že v začetku leta 1948 v naši državi ključne pozicije v gospodarstvu, vladajoče pozicije v gospodarstvu. To je prvi korak. Država, ta nova država nastopa sedaj kot orožje, ki z njim duši odpor dvocerajšnjih izkoriščevalcev. Javno je, in tudi iz prakse vemo, da niso kapitalisti niti najmanj soglašali s temi akcijami in ukrepi nove oblasti, da so se upirali, da so se povezovali tudi z zunanjimi ovražniki, z raznimi kapitalističnimi krogi v tujemstvu. Vemo, da pri tem, kar je najbolj žalostno in sramotno, deležni potu he v državah, ki same sebe nazivajo socialistične države.

(Nadaljevanje sledi)

BORIS ZIHERL:

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Slovenski

FILM

V PRETEKLEM LETU

Slovenska filmska umetnost je še zelo mlada, saj je 9. maja letos ko je praznovala Ljubljana petletnico osvoboditve, praznoval tudi slovenski film svojo pomembno obletnico svojega obstoja.

Se med rezkimi rafali prodirajočih osvobodilnih brigad, ki jih je Ljubljana tako težko pričakovala — so prvi operatorji posneli na prve metre filmskega traku prekipajočo radost Ljubljane ob prihodu osvoboditeljev.

«Ljubljana pozdravlja osvoboditelje» je bil naslov prvega slovenskega dokumentarnega filma slovenske filmske proizvodnje, ki mu je v teku kratkih let sledila vrsta drugih krajsih in daljših. Takšno je bilo rojstvo slovenskega «Triglava filma», ki je nato v pičlih treh letih svoj umetniški in tehnični kader, ki ni imel strokovnih preizkušenj, pač pa se je svojega dela lotil z navdušenjem, zanosom in ljubeznijo, — tako usposobil, da je ustvaril prvi slovenski celovečerni umetniški film «Na svoji zemlji» na katerega je mlada slovenska filmska umetnost lahko upravičeno ponosna.

15.000 metrov novih FILMOV

Medtem, ko je slovenska filmsko podjetje «Triglav film» leta 1945 izdelalo le dva kratka dokumentarna filma in dva filmska obzorjnika v skupni metraži 1.188 metrov, ker si je takrat slovenski film šele postavljati temelje, si je v naslednjih letih začela slovenska filmska proizvodnja naglo dvigati. Leta 1948 je bilo poleg umetniškega filma «Na svoji zemlji» dveh dokumentarnih filmov izdelanih še devet filmskih obzorjnikov, šest kratkih filmov ter osem poljudno znanstvenih filmov v skupni metraži 9.781 metrov.

V preteklem letu pa se je po požrtvovalni prizadevnosti kolektiv «Triglava filma» filmska proizvodnja še zelo povečala. Izgotovljena sta bila dva dolga dokumentarna filma, 12 kratkih, 10 filmskih obzorjnikov, 2 kratka propagandna filma in 4 poljudno znanstveni filmi v skupni metraži 14.765 m.

Najvažnejši rezultat prejšnjega leta predstavlja začetek snemanja drugega slovenskega celovečernega umetniškega filma «Trst».

Scenarij za ta film, ki zajema borbo zavednih Tržačanov med okupacijo v zvezi z osvobodilnim pokretom v Jugoslaviji, je napisal pisatelj Franc Bevk. Pri filmu sodelujejo poklicni igralci ljubljanske drame in reškega gledališča ter ljudstvo. Film režira režiser France Stiglic, ki je režiral tudi film «Na svoji zemlji». Doslej so filmski operatorji posneli že 50% celotne metraže tega filma.

Novi stroji-pogoj novih uspehov

Posledice informbirojskega konflikta so v precejšnji meri prizadele tudi slovensko filmsko proizvodnjo. Vsi računi za dobavo potrebnih strojno tehničnih naprav iz vzhodnih demokracij so padli v vodo. Vse te stroje je bilo treba izdelati doma. In to se je tudi zgodilo.

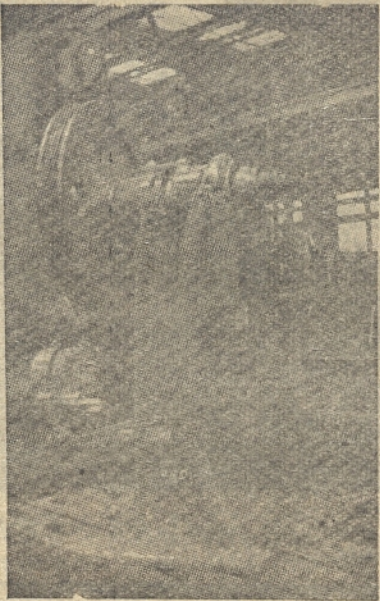
Danes ima «Triglav film» med svojimi stroji le malo uvoženih naprav. Z izdelki lastnih delavnic, je podjetje zagotovilo za bodoče delo zadostno število tomskih snemalnih kamer z vsemi pomožnimi napravami. Domači kakor tudi filmski tehniki iz ostalih republik Jugoslavije so ugotovili, da je

kakovost domačih zvokovnih kamer v mnogem boljša od posnetkov z uvoženimi kamerami.

Tehniki «Triglava filma» so opremili z zvočnimi napravami poseben avtomobil, s katerimi je mogoče snemati zvok v ateljeju in na prostem. Nedavno so bila dovršena dela na razvijalnem stroju, konstrukciji mladega tehnika TRATNIKA. Ze pri prvih poizkusih je bilo ugotovljeno, da se stroji v ničemer ne razlikujejo od inozemskih izdelkov. Poleg kvalitetnejših izdelkov je z novim strojem zagotovljena tudi večja storilnost. Medtem, ko je prej pet delavcev v laboratoriju razvilo po 100–120 m filma na uro, bodo v bodoče trije ljudje na novem stroju v eni uri izgotovili 600 do 700 metrov filmskega traka. Oddelek za dvig in napredek proizvodnje že več mesecev pripravlja vrsto novih načrtov za izdelavo raznih strojnih naprav, ki bodo mnogo pripomogle k dvigu filmske proizvodnje.

Bodoče naloge

Ze letos se bo proizvodnja umetniških filmov povečala, obenem se bo pa sorazmerno zmanjšala proizvodnja dokumentarnih filmov, tako da bo v prihodnjih letih glavno težišče slovenske filmske proizvodnje umetniški film. Seveda pa se izdelava dokumentarnih filmov

Pneumatično kladivo, izdelano v tovarni Ivó Lola-Ribar v Železniku

387 km dolga avtomobilska cesta od Beograda do Zagreba je popolnoma dograjena. V nekaj dneh bo predana prometu. Na avtomobilski cesti je delalo 335.000 mladincev, borcev Jugoslovanske armade, frontovcev in strokovnih delavcev. Cez globoko blato, čez gozdove, močvirja so speljali avtomobilsko cesto, ki je samo 20 km daljša od zračne črte in 80 km krajša od stare ceste. V letu 1948 je 439 mladinskih delovnih brigad z nad 77.000 mladimi graditelji začelo veliko borbo na avtomobilski cesti. To leto so zgradili cirog 76 km cestišča, oziroma 121 km ceste skupaj s cestiščem, ki so ga zgradili zagrebški in beograjski frontovci. Leta 1949 je delalo na avtomobilski cesti 200 tisoč graditeljev, 710 mladinskih delovnih brigad iz vseh krajev Jugoslavije in tudi iz inozemstva je skupaj s 70.000 borci Jugoslovanske armade vodilo težko bitko s slavnim močvirjem in blatom ter

ne bo po vsem opustilo. Poleg večjega števila umetniških filmov bo podjetje vsako leto izdelalo tudi nekaj dokumentarnih filmov predvsem zato, da se bo pri njih vzgajal nov kader bodočih snemalcev in režiserjev za glavno vlogo: snemanje in režijo umetniških filmov.

Za letos je v načrtu snemanje umetniškega filma za katerega je scenarij napisan po romanu slovenskega pisatelja Ivana Tavčarja «Visoška kronika». Poleg tega bo letos dovršen umetniški film «Trst», v načrtu pa je še filmanje tretjega umetniškega filma, za katerega pa scenarij še ni dokončno določen, najbrž pa bo to mladinski film.

Borba za nove plodne površine zemlje

V ljudski republiki Sloveniji spada med najbolj velikopotezna melioracijska dela regulacija Prekmurja in reke Pšate pri Ljubljani.

V Prekmurjski ravnini, imenovani tudi slovenska itnica, bo melioriranih okrog 45.000 ha zemlje. Od tega bodo 30.000 ha izboljšali z namakanjem 7.000 ha površine bodo zavarovali pred poplavlami reke Lendve in Mure z 20 km dolгим in dva in pol metra visokim nasipom, ki bo obenem tudi varoval bogata naftna polja pri Doljni Lendavi. Vpliv vetrov, ki sušijo zemljo pa bodo preprečili z vetr-

Tovarna orodnih strojev v Železniku

Spomladi leta 1947 so prve mladinske brigade zasadile ne daleč od Beograda v raztegnjeni vasi Železniku prve krampe za novo tovarno orodnih strojev. Tisočji in tisočji kubikov zemlje so se grnili nad temelji, iz tal je začela rasti nova tovarna. Na gričku nad Železnikom pa so začeli mladinci iz vse Jugoslavije graditi novo stanovanjsko naselje. Minili sta dobri dve leti, v Železniku pa že obratuje nova, najmodernejša tovarna orodnih strojev v Evropi. Na hribčku nad Železnikom pa je danes lepo, veliko delavsko naselje. V novi tovarni pa izdelujejo že številne nove stroje, ki so jih prej v Jugoslaviji uvažali. Na sliki vidite proizvod te tovarne — veliko pnevmatično kladivo. Teh in še nešteto drugih strojev izdelujejo v Železniku v velikih serijah.

Še nekaj številok o gradnji avtomobilske ceste BEOGRAD - ZAGREB

skoraj popolnoma dogradilo avtomobilsko cesto.

Da so dogradili avtomobilsko cesto, so morali vgraditi v nasipe okrog 11.300.000 kub. metrov zemlje; pri odstranjevanju ruše pa so opravili 4.300.000 kubikov zemeljskih del. Vse to so morali v glavnem opraviti z rokami, s primitivnim orodjem, z lopato, krampom in s samokolnicami. 17.600.000 kubikov zemeljskih del so opravili na avtomobilski cesti. Vse to delo je opravila mladina.

Na avtomobilski cesti se zgrajenih 773 večjih in manjših betonskih objektov — mostov, nadvozo-

Pomoč inozemskih brigad zagrebški študentovski mladini

Na gradbišče Studentovskega naselja v Zagrebu prihajajo vedno nove inozemske brigade. Iz Pariza so odpotovale zopet tri brigade mladih prostovoljcev. Doslej se je na gradbišču zbralo okoli 600 brigadirjev raznih držav. Iz Francije so prišle štiri brigade s 300 mladinci, 90 iz Nizozemske, 86 iz Avstrije, 46 iz Norveške, 32 iz Švedske in Danske, 27 iz Italije in 22 iz Anglije. V franco-kih, angleških in nizozemskih brigadah so zastopani tudi mladinci iz Vjetnama, Trinidada, Martinika, Guajano, Kolumbije, Kijajske, Združenih držav Amerike, Sirije, Južne Afrike in mnogo drugih držav iz vsega sveta. Letos bodo zgradili na tem naselju 24 objektov, razen tega pa še jezero in celo vrsto drugih prometnih in podobnih naprav v učiliškega mesta.

Ogorčenje zaradi preganjanja jugoslovanske manjšine na Madžarskem

Madžarske oblasti so sklenile, da zaprejo vse pripadnike jugoslovanske manjšine iz vasi Folszerzeneg ob jugoslovanski meji. Ko se pripadniki jugoslovanske manjšine vozili v notranjost države, je madžarska policija stalno slabo ravnila z njimi.

Člani madžarske manjšine v Jugoslaviji obsojajo diskriminacijska početja, ki jih madžarske oblasti izvajajo nad člani jugoslovanske manjšine na Madžarskem. Iz protestnih zborovanj so madžarski državljani poslali brzojavke in pisma jugoslovanski vladi, v katerih zahtevajo, naj ta podvzame potrebne ukrepe za zaščito Jugoslovancev na Madžarskem.

Ob zavesti da delajo zase dosegajo vsakega dne nove uspehe

Na gradilišču nove velike hidrocentrale v Vučenici na Dravi že betonirajo prvi turbinski steber. V sredo so v pripravljeni opaže za prvi turbinski steber, kjer so namestili 49 ton železne armature, pustili prve kubike betona. Delavci gradbenega podjetja «Gradis» so v strugi Drave, z močno zagateno steno, osušili prostor v obsegu 80+20 metrov in začeli kopati temelje za dva turbinska stebra in tri pretočna polja bodoče hidrocentrale. S polovico planirane delovne sile in z dobro mehanizacijo so iz stavbene jame v kratkem izkopali 52.000 kub. metrov metrov kamena in s tem izvršili dve tretjini celotnega izkopa na gradilišču te hidrocentrale.

Bogato ležišče kromove rude v Makedoniji

Na nedavnih raziskovanjih v Makedoniji so odkrili bogata ležišča kromove rude v rudniku Kaduza. To rudo so našli 220 metrov v globini in je po količini in kakovosti ena izmed najboljših v Jugoslaviji in druga za rudnikom v Novi Makedoniji. Zaradi izkoriščanja te rude se bo produkcija v tem letu dvignila za 30 odstotkov v primeru z lanskim letom.

BEOGRAD. — Iz rotterdamskih ladijedelnice je prišla te dni v Pulj nova jugoslovanska motorna ladja PULA. Nato je odpuhla na Brionke oloke, kjer jo je obiskal maršal Tito. V septembru tega leta bodo izdelali v Rotterdamu drugo ladjo, katero bodo izročili jugoslovanski trgovinski mornarici.

Na avtomobilski cesti je delalo 2.100 strojev, toda ti stroji, ko so prišli na cesto, skoraj niso bili uporabni. To so bili stroji, ki so jih pripeljali iz vseh možgih krajev, nekateri so celo videli Afriko, — skratka, bili so le še rekviziti. To, da popravili so jih naši strokovnjaki in na avtomobilski cesti so opravili delo. Za pogen teh strojev so porabili cele gozdove. Za dovoz materiala na avtomobilsko cesto — gramoza, cementa, asfalta itd. — so morali zgraditi 455 km normalnotirne proge in 800 km ozkotirne. Na avtomobilski cesti je bilo 36 velikih iztovornih postaj, na katerih so vsak dan izločili 1600 vagonov materiala.

Navedli smo samo neka številka, iz katerih lahko vidite veličino te gradnje in spoznate, kako velikansko delo je opravila jugoslovanska mladina.

SEDEM DNI PO SVETU

Odziv na resolucijo jugoslovanskega odbora za obrambo miru

Angleški partizani miru in španski anti-fašisti bodo poslali v Jugoslavijo delegacijo

Britanski Nacionalni komite za obrambo miru, ki mu predseduje lord Boyd Orr, je sprejel poziv Jugoslovanskega odbora za obrambo miru, naj pošlje svojo delegacijo, da se prepriča o neuteemeljenosti kominformističnih obtožb, da je bila Jugoslavija spremenjena v bazo za vojaške akcije zahoda proti Sovjetiki zvezi. Isti komite se je hkrati obrnil na poslaništvo Bolgarije, Madžarske in Romunije, naj bi njihove države dovolile obisk delegacij tudi na njihovem teritoriju. Britanski komite za obrambo miru bo sestavil delegacijo in jo v najkrajšem času poslal v Jugoslavijo.

Casopis »Accion Socialista«, organ španskih antifašistov, ki živijo v Franciji, je v svoji drugi številki objavil razglas, v katerem žigov protijugoslovansko klevetniško propagando Kominforma in izraža pripravljenost, da se sestavi delegacija republikancev, ki bi odšla v Jugoslavijo in proučila resnično stanje v državi. Razglas, ki je bil objavljen z naslovom »Ne smemo ostati mišeni do protijugoslovanske kampanje. Storititi moramo vse, da spoznamo resnico o Jugoslaviji«, pravi med drugim:

»Nihče ne sme pozabiti s'avnega in velikega primera solidarnosti, ki so ga pokazale mednarodne brigade med našo vojsko proti Hitlerju in Francu. Pri teh herojskih brigadah je sodelovalo 1.192 jugoslovanskih antifašistov.

Vsem tem in vsem antifašistom iz drugih držav, ki so sodelovali v mednarodnih brigadah, je podnela vlada španske republike ob navdušenem pristanku našega naroda na

ziv »častni državljani Španije«. Jugoslovani, člani mednarodnih brigad, so delili isto usodo s španskimi begunci v koncentracijskih taboriščih v Franciji in takoj po okupaciji te države so stopili v prve vrste odporiškega gibanja proti okupatorju.«

Nato omenja, da so tisti, ki danes govorijo in pišejo proti jugoslovanskim antifašistom, še pred kratkim pisali v popolnoma drugem smislu. Dolores Ibaruri je na primer samo nekaj dni pred objavo resolucije (Informbiroja). Kominforma vpisala v knjigo vtisov na razstavi v Parizu tele besede: »Jugoslovanski paviljon je izraz globoke preobrazbe v Jugoslaviji. Tita, genialnega osvoboditelja jugo-

slovanskih narodov.« Casopis objavlja tudi članek z naslovom: »Naj se nihče ne dotakne nove socialistične Jugoslavije«. V članku je rečeno glede na koncentracije kominformovskih čet na jugoslovanskih mejah tole:

»Pozivamo vse antifašiste, predvsem bivše člane in simpatizerje Komunistične partije Španije, da posvetijo vso pozornost v Vzhodni Evropi in se zavedajo svoje velike odgovornosti. Ni komunist in ne dela za socializem tisti član ali simpatizer Partije, ki pasivno dovoli, ali kar je še huje, odobrava komunistično napadalnost socialistične države proti drugi državi socializma.«

Ustanovitev neodvisne delavske stranke v Zahodni Nemčiji

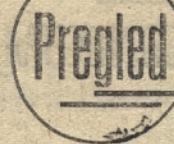
Nemški komunisti hočejo zaceliti rane, katere je povzročila nemškemu delavskemu gibanju POLITIKA INFORMBIROJA

V Ritingenu pri Dueseldorfu se je zbralo okoli petdeset bivših voditeljev nemške komunistične partije, ki so bili izključeni zaradi tak imenovanega titoizma. Vsi so sindikalni zastopniki in neodvisni socialisti Nemčije in Berlina. Na tem sestanku so sklenili ustanoviti »neodvisno delavsko stranko«.

Ta vest se ni pojavila nepričakovano. Že nekaj časa se je namreč vedelo, da se nekateri najvid-

nejši zastopniki nemške komunistične partije ne strinjajo s politiko sedanjega partijskega vodstva, ki gre po sledih združene socialistične stranke vzhodne Nemčije in je v polni podrejenosti kominformističnim navodilom. Zaradi te politike je komunistična partija v zahodni Nemčiji izgubila svoj vpliv med delavskimi množicami. To je bilo jasno opaziti na raznih volitvah v zahodni Nemčiji, kjer je znatno padlo število glasov za komunistične kandidate.

Zaradi tega se je vedno bolj pojavljala potreba po ustanovitvi delavske stranke, ki ne bi bila vezana na politiko zunanjih sil. Do tega je tudi praktično prišlo in bo ta organizacija brez dvoma imela velik vpliv v nadaljnjem razvoju revolucionarnega gibanja v Nemčiji.

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV
ZADNJEGA TEDNA

Vojna v Koreji je že mesec dni osrednje vprašanje svetovne javnosti. Tiskini radijske oddaje posla je vsega sveta spremljajo z največjim zanimanjem potek vojnih operacij na korejskem bojišču. Na glo napredovanje severno-korejske vojske in padec važnega križišča Taejona ima po vsem svetu in posebno še v ameriških krogih širok odmev. Toda ameriško ministrstvo je izjavilo, da ne smatra začasnega umika za poraz.

Z največjo zaskrbljenostjo spremlja svetovna javnost diplomatsko aktivnost, ki se razvija v zvezi z dogodki v Koreji. Zapadni diplomatski krogi menijo, da predstavlja kriza OZN po izstopu SZ, zara-

di nezakonite prisotnosti v OZN komintanskega predstavnika Kitajske, resno nevarnost za svetovni mir.

Ameriški krogi so presenečeni, ko ugotavljajo, da je do sedaj samo 12 držav odgovorilo na poziv Trygve Lja za pošiljanje vojaške pomoči Južni Koreji, ki ga je poslal vsem članicam OZN 14. julija. Ravno tako presenečeno ugotavljajo, da se skoraj vsi odgovori na Trygve Ljejev poziv onejejejo na objube pomorske in letalske pomoči in le na pogojno pomoč z vojaštvom.

Tudi rožljanje z orožjem od strani kominformističnih držav ob jugoslovanskih mejah ter provokacije, kakor tudi najnovejša laži, češ da se Jugoslavija pripravlja na vojno proti SZ, imajo v svetu velik odmev. S tako politiko SZ nikakor ne prispeva k obraniti miru. Zapadne države se takega ravnanja SZ nasproti socialistični Jugoslaviji predvsem poslužujejo za ustvarjanje napetosti ozračja v svetu in na zadnje hoče prikazati Kominforma in SZ samo kot intrigante, ki hočejo povzročiti novo vojno. S tako spletkarsko politiko ne bo SZ pridobila na ugledu, temveč nasprotno. Po drugi strani pa samo škoda daje svetovnemu miru in nadaljnji borbi svetovnega delavskega gibanja.

Beograjska »Borba« v svojem odgovoru na najnovejšo kleveto pravi med drugim:

»Ni prvič, ne zadnjič, da kominformistična propaganda na ta način opakuje prehod Jugoslavije iz imperialističnega tabora, da je tokrat dodala novatarijo v zvezi s prisotnostjo francoskih in ameriških oficirjev v Jugoslaviji. Sredstva, ki so jih polužejo kominformi v protijugoslovanski kampanji, dokazujejo, da se niti najmanj ne razlikujejo od namenov, ki vzbujajo sovjetsko nemirošno politiko.«

Med politične zanimivosti našega dne spada tudi veš, da agencije AFP, da je ameriška vlada pripravljena pobiti tito vladno Zaprado Nemčije, da reorganizira svoje vojaške sile pod imenom Policijska zapadne Nemčije in da jih opremi z vsem potrebnim, da bi lahko branile svojo zemljo.

Se nikoli v zgodovini niso vojne krediti v tolikšni meri obremenile valj državnih blagin kakor v povojnih letih. Niti Italija neče zaostati za drugimi državami v tej misli za občečevanje, ki označuje današnje dobo. Italijanskemu ljudstvu, ki se že itak nahaja v zelo težkih gospodarskih razmerah, hočejo naoržiti novo breme.

Minister za obrambo Patcijardi je pred dnevi izjavil, da se bo število italijanskih oboroženih sil zvišalo od sedanjega stanja 175.000 mož na 250.000, to je do maksimnega števila predvidenega po mirovni pogodbi.

Zapostavljanje slovenskega jezika v Trstu

Kmečka zveza v Trstu je poslala 12. aprila 1950 prošnjo za ustanovitev dvojezične kmetijske slovenskim učenim jezikom načelniku prosvetnega urada Andriju in načelniku za kmetijstvo in ribarstvo. Profesor Andrija pa je kljub temu, da je v con inAw 65 % kmečke mladine slovenske narodnosti, odgovoril, da je sedaj nemogoče ustanoviti slovensko kmetijsko šolo v Trstu.

Tržaški Slovenci se vprašujejo, zakaj in kje so ovire, če pa tržaška občina lahko vzdržuje kar tri dvoletne kmetijske šole v italijanski mučnem jeziku, čeprav je v anglo-ameriški coni STO-ja samo 5 odstotkov kmečke mladine italijanske narodnosti.

Tedenski pregled dogodkov na korejskem bojišču

(Nadaljevanje s 1. strani)

Te drakonske ukrepe proti korejskemu ljudstvu dopisnik agencije AFP označuje takole: Prepoved kmetom, da delajo po riževih nasadih, je skrajno težak ukrep, kakor tudi zapoved, da morajo prebivalci ostati ves dan na svojih domovih razen dve uri dopoldne. Prav zdaj je v riževih nasadih mnogo dela pri presajanju, kar bo močno škodilo jesenski pridelki.

Zaradi tega se zmeda, ki jo povzroča gibanje tamkajšnjega civilnega prebivalstva v bližini fronte, zelo velika.

Iz Pyong Yanga so poročali, da so severno-korejske edince ob zahodnih obalah zasedle več mest. Dne 23. julija so zasedle mesto Kosu, kjer so zajele nad 3.000 ameriških in južno-korejskih vojakov ter zaplenile velike množine vojnega materiala. Oddelki, ki predirajo v pokrajini Tajdena, so zasedli Okchon in Eldo. Zaplenili so 479 tovornih avtomobilov, 9 tankov, 26 oklopniških avtomobilov, mnogo raznokalbrskih topov in več brzostrelk. Nadalje so zaplenili vojaško skadišče ter konvoj orožja in municije.

25. julija so poročali iz korejske fronte, da so Američani evakuirali Jongdong, severni Korejci pa zasedli Sumchen in pritiskajo na Yosu, pristanišče, ki leži na polovici poti med Makpo in Fusanom. Vojski IV. severno-korejske oklopne divizije, ki jo podpira XIII. divizija, napredujejo, ne da bi našli na resni odpor nasprotnika.

Radio Pyong Yang je 24. julija javil, da so severno-korejske edince zasedle na osrednjem delu fronte mesto Yongju in da je na protnik doživel v teh bitkah velike izgube naj vojakih in na vojnem materialu.

Najnovejša poročila o korejskega bojišča javljajo, da severno-korejske edince močno pritiskajo na vsej fronti, vendar pa ameriške sile srdito branijo položaje. Cetrti severno-korejska divizija nadaljuje

svojo obkoljevalno akcijo ob zapadni obali. Po poročilih, ki so prišla s tega področja, so južno-korejski oddelki spet nadaljevali ofenzivo in vnovič zasedli nekatera mesta. Na osrednjem in vzhodnem področju pa severno-korejski oddelki pritiskajo proti Chong-anu.

Iz Tokija javljajo, da se južno-korejska vlada nahaja pred novim, resnim vprašanjem. Zagotoviti mora okoli prebivalstva dveh južno-vzhodnih korejskih pokrajin. Prebivalstvo teh dveh pokrajin je z begunci naraslo na 700.000, poleg tega mora nadejati v oskrbovanjem južno-korejskih čet. Sedaj so namreč vse južno-zapadne pokrajine v rokah severnih Korejcev in napredovanje je bilo tako naglo, da južno-korejska vlada ni utegnila odpeljati vsega riža iz velikih kladis. Ta južno-zapadna pokrajina je namreč zelo bogata na rižu.

OBUPANI BREZDOMCI vdirajo v luksuzne palače indijskih plemičev

Skupina 300 oseb, ki so brez strehe, je vdrla v palačo maragja v Gwalioru ter se nastanila v njenih luksuznih sobah.

Policijska, ki je takoj nastopila, je šele po dolgem času uspela razgnati iz palače te lačne in pobesnele ljudi. Aretiranih je bilo 200 demonstrantov — brezdomcev. Te manifestacije so se začele razvijati pred dvema letoma, ko so oblasti razgnale iz njihovih koč 900 ljudi, ker so bile kočje nezdružive. Domove so tem ljudem porušili zato, ker je na tem področju vladala epidemija koere, ki je v sedmih štirih dneh zažela 100 oseb, od katerih jih je 40 umrlo. Sedaj so ti ljudje prepuščeni ulici in stradanju. Tako rešuje ena izmed najbogatijih dežel sveta zdravstveno vprašanje.

Odločni „NE“! belgijskega ljudstva kralju Leopoldu Po vsej državi protestne manifestacije, NEMIRI IN SABOTAŽNE AKCIJE

Odločna borba belgijskega ljudstva proti povratku monarhije se je še poostрила po prihodu nezaklenega vladarja na belgijski prestol. Ze sam prihod kralja nam govori o nerazpoložnosti belgijskega ljudstva. Na letališču nj, razen uradnih obožnost, pričakal kralja niti en Belgijec. Močni policijski oddeki so bili za to prikljo razvrščeni po ulicah glavnega mesta. Devet socialističnih poslancev je podalo ostavko. Po vsej Belgiji se vrstijo velike ljudske manifestacije, ki vzklikajo: »Kralj naj odstopi.« Dol z Leopoldom! itd. Demonstranti so prevrnili na sredi ulice glavnega mesta avtomobil, ki je prevažal častnike. Policijska napada demonstrante, toda volja belgijskega ljudstva je odločna in enotna kakor še nikoli.

V znak protesta so se po vsej državi razširile sabotažne akcije. V premogovnem bazenu Liegi je 18 premogovnikov p. polnoma prenehalo z delom. V noči od ponedeljka na torek so pretregali žice električne centrale Correz le Chateau pri Mamuru, tako da je vsa pokrajina ostala brez električne energije. Daje s na treh mestih pretregali železniško progo Bruxelles-Namur. V bližini belgijske prestolnice je prišlo do močne eksplozije, ki je uničila več desetlin metrov železniških tračnic. Tudi na železniški progi Cynel Statte je prišlo na raznih točkah do močnih eksplozij, kar je prisililo oblasti, da so preusmerile promet na drugo progo.

POŽIVITEV NA kitajskem bojišču

Predstavniki komintangovega ministertva za obrambo javlja, da e nekaj edince kitajske ljudske vojske zdel na poti proti otoku Quemoy in jih četi močna tonska obramba. Kitajski oddelki ljudske vojske, ki so na tanjeni na otoku Tapeji pri Amoyu, so obstreljevali polotok Kwangu, vzhodno od Quemoya. Ko je predstavnik nacionalističnega obrambnega ministertva javil to veš, je dodal, da ljudska vojska neprestan koncentrirala vojaške edince in vojni material za morebitno zasedbo otoka Quemoya. Kitajska ljudska vlada je podvzela stroge ukrepe, da prepreči sabotažno in protirevolucionarno delavnost. Predvidene so smrtne kazni za vodje oboroženih top, ki delujejo proti državi ali pri sabotažnih akcijah.

ZA VSAKOGAR NEKAJ

POD SABOBOTINOM OB SOČI

En dan v brigadi POMORSKEGA TEHNIKUMA

Mirna in tiha lebdijo lepa poletna noč nad Primorje, nad staro in novo Gorico. Ne moti je niti najrahljši šum. Toda tenkočutno uho lahko zazna rahlo šumenje Soče pod Sabotinom.

Oster žvižg lokomotive, ki je pripeljal dolga tovorna vlak, prekine nočni mir. Dan se je prebudil. Iz bližnjih gričev in hribov se je vsuša zlata jutranja svetloba.

Tudi v domu, kjer spijo brigadirji, je začelo življenje. Dežurni podi po sobah in ključne zastave brigadirje iz prijetnega sna. Najglednejši že vdihavajo jutranji zrak. Priključujejo se zbirališču, ker vsak čas bo dviganje zastave.

»Zboooooo! Halloo zboooooo!«
Brigadirji se vsipajo iz stavbe in se postavljajo v čete okrog zastavnega droga. Nekateri se jezijo na raspance, ki zavirajo izpolnjevanje povelj. Končno so vsi v zboru.

»Mirno! da povelje komandant brigade, in vsa brigada se postavi in čaka novih povelj.

»Pozdrav zastavi!« zakliče komandant. 160 oči spremlja slovensko zatsavo, ki se dviga višje in višje, dokler ne doseže vrha droga.

Se nekaj povelj in brigada odkoraka proti bivši opekarni. Cesta je ob tem zgodnjem jutru še prazna, je tu pa tam gre kak zgodnji pešec po svojem opravilu. Ozre se na brigadirje in obraz se mu zjasni.

»To je naša mladina, naš up. To so novi graditelji, ki nesebično vložijo svoj trud za našo veliko stvar,« in odhiti s popošanim korakom tja, kamor ga kliče dolžnost.

Vsaka skupina odide na svoje delovno mesto. Naštevniška odide na gradilišče velike štirinadstropne stavbe. Druga skupina odide proti drugi stavbi, ki je v grobem že dograjena, treba je opraviti samo še različna notranja dela. Tretja in četrta skupina odide na gradilišče bočice restavracije in k delom pri kanalizaciji. Peta skupina pa ima najdaljšo pot, ona je dodeljena k delom na razkladalni postaji. To je le desetina, ki je sestavljena devet mladih, zagorelih fantov.

»Danes pa moramo naložiti še več lesa kot smo ga včeraj,« pravi Janez. »Zelim, da bi bila naša desetina najboljša v vsej brigadi.« Obrnil je pogled na ostale, da vidi, da se strinjajo z njim.

»Vsekakor, napeli bomo vse sile, da bomo prekoračili včerajšnji rezultat,« mu odgovori nekdo na drugem koncu.

»Kako pa ti misliš?« se obrne Janez na deseterja. Ta pa mu ne odgovori, le pogleda ga in se mu nasmehe. Fantje, ki so ga poznali, so vedeli, da je tudi on istih misli.

Kmalu so prispeli na razkladalno postajo. Takoj so se dela trdno pričeli. Uspeh njihovega dela je bil že viden, toda niti eden ni prenehal.

Ob analizi so poredili na rob ter v kratkem in povprečno precejšnemu uspehu. Lica so jim izražala zadovoljstvo.

»Priliko 20 kubičnih metrov gotovo,« pravi Janez, ki se je tudi danes izkazal. »Klub temu, da bo vročina sedaj pritiskala, moramo prevoziti vsaj 40 kubičnih metrov.«

Vsi so mu pritrdili in se brž odpravili zopet na delo.

Po končanem delu je bila vsa brigada zopet skupaj. Mnogim se je poznalo, da so utrujeni, a vsem je sijalo z obrazov zadovoljstvo.

»Fa smo zopet en dan pretolkli,« je glasil brigadir, ki je delal pri kanalizaciji. »Visoke so te norme, toda naša volja je, da zmaga moč in tudi bomo.«

»Koliko pa ste vi danes prevozili?« je pobral nek brigadir Janeza. Janez ga je pogledal s ponosom in v oči mu odgovoril:

»Zopet smo povišali naš rekord. Danes smo prevozili več kot včeraj, čeprav smo morali voziti na daljši progi. Prevozili smo nad 40 kubičnih metrov lesa.« Sedel je na klop ter ga vprašujoče pogledal,

kakor bi hotel reči: »Ste tudi vi toliko dosegli?«

»Mi bomo pa že danes pokazali za jutri, kaj danes bomo delali tudi popoldne in se moramo kar odpraviti.«

Zvečer je vedel povedati vsak, da je bila ta skupina najboljša, saj je v enem dnevu opravila dvodnevno delo ter v tem času prevozila nad 80 kubičnih metrov lesa.

Brigada je po večerji zopet v zboru korakala proti domu. Zaorjala je večja pesem brigadirjev. Prevevala jih je zavest tihga zadovoljstva, da so tudi oni v vrstah delovnih ljudi. Bili so veseli svojih upeh.

Po prihodu so se brigadirji razpršili po vsej stavbi, vsak na svoje najljubše mesto. Največ se jih je pridružil skupini, v kateri je bil harmonikaš. Kmalu je za njim pritegnil ves zbor. Delavci iz sedanjih domov so se približali in z njimi zapeli.

Pozno v noč so sedeli zunaj v prijetnem hladu, toda ob 10. uri so šli k počitku, ker pred njimi je bil nov dan.

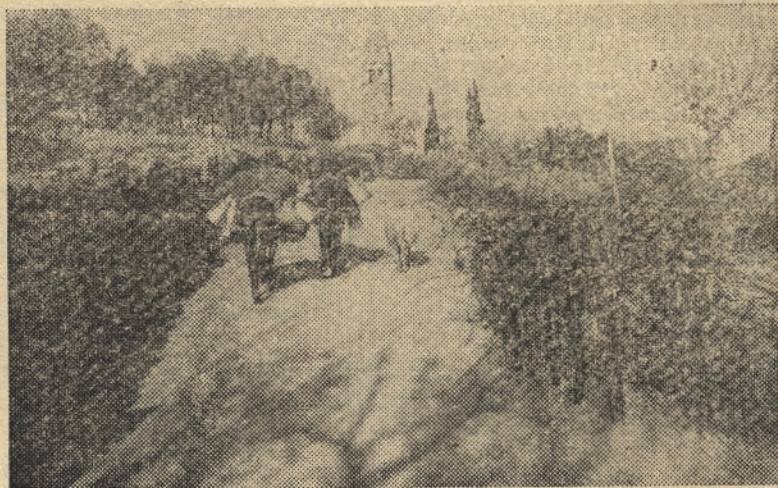
Noč je zastrla vso pokrajino, tišina je zavladovala vsepovsod, le tu pa tam se je začul kak ropot, toda pokojnost noči je kmalu zavladovala povsod.

FR-EN

KOPRSKE SOLINE v letu 1847

Kapiteljski vikar Benardi opisuje v svoji zbirki iz leta 1847. (Pisna o Istri, Koper 1866) tudi istrske solarije. Tedaj se je preživljal dober del obalnega prebivalstva s solarstvom ali ribištvom. Solarjev je bilo več kakor danes, način pridelovanja soli pa je bil seveda primitivnejši. Tistega leta so bile piranske soline razdeljene na 217

lastnikov, zaposlenih delavcev na teh solinah pa je bilo 1465. V Kopru je bilo istega leta 63 lastnikov solin z 741 solarskimi delavci. Vseh solarskih delavcev je bilo torej 2.203. Med lastniki solin najdemo najrazličnejše ljudi, na prvem mestu grofa Grisonija, nadalje koprski kapitelj, ter dve bolnici in druge ustanove. Benardi pripoveduje, da se je položaj solarjev močno izboljšal posebno tedaj, ko je Beneška republika to ozemlje izgubila (1797). Zaradi boljše povezave z zaledjem so po tem letu cene soli takoj poškobile, proizvodnja pa je za nekaj časa še močno naraščala.

Motiv iz Nave vasi. — Osel je za istrskega kmeta glavno tovarno sredstvo. Uporablja ga za vse prevoze. Kmalu bo trgatav in pridni vinogradniki bodo ves pridelek speljali domov z osličji.

NASVETI

Čipkač ovratnik lepo opereš, če ga najprej prišiješ na belo ruto, vse skupaj zmencaš v milnici, izpereš v tekoči vodi, poškrobiš, vlažnega zlikaš in šeje nato čipke odparaš s podlage.

Kako je kmet Krmac Lazar z Vanganela našel kup rimskih novcev

Spomladi leta 1944 je domačin Krmac Lazar iz Vanganela pri Koprju delal nad vasjo na mali višini, ki se imenuje Na njivah. Ko je obračal plug za novo brazdo, je privzdignil opeko, izpod katere so se vsuli zeleno patirani novci. Iskal je dalje in odkril veliko količino bakrenega denarja ki je bil nasut v krožno posodo, zaslino napravljeno iz kosov opeke. Čeprav ni znal točno določiti novcem izvo-

ra, se je dobro zavedal, da gre za zgodovinsko pomembno najdbo, ki jo je treba brezpozno rešiti. Zavedal se je, da bi bila najdba za Slovenijo izgubljena, če bi jo prijavil takoj, zato jo je skril in po osvoboditvi premišljal, kaj bi z njo, da bi najbolje služila naši kulturi in skupnosti. Tako se je pred meseci odločil, in prinesel najdbo na prosvetni oddelk okrožja v Koprju. Novci so bili prepeljeni v numizmatični kabinet Narodnega muzeja v Ljubljani v začasno čuvanje in znanstveno obdelavo. Ko bo ta gotova, bo najdba krasila zbirke koprškega muzeja.

Vanganelška najdba je doslej največja kupna najdba rimskih novcev v Sloveniji. Novci tehtajo skupno 34 kg, so bakreni in na splošno dobro ohranjeni. Izvirajo iz prve tretjine četrtega stoletja naše ere — iz časov cesarjev Dioklecijana in Konstantina Velikega. Podrobna znanstvena obdelava najdbe bo dragocen doprinos k zgodovini slovenske Istre. Najdišče je neposredno v bivši rimski postojanki, o čemer pričajo ostanki arhitekture, ki jih najdeš po ogradah na Malih njivah. Tudi ime bližnje vasi Mali Centur (Centuria, latinsko — stotinja) prča o tem. Te novce je zakopala posadka, ki se je morala v naglici umakniti.

Ker so skupne najdbe novcev dragocen vir za spoznavanje razmer dobe, v kateri so bile zakopane, in ker so tudi sicer važen pripomoček zgodovinarjem, vedam, je treba tudi na tem mestu javno dati vse priznanje tovarišu Krmacu Lazarju iz Vanganela za njegovo vzorno ravnanje, za katero je prejel tudi zaslužen nagrado.

Čitajte in širite
«Istrski tednik»

Za naše PIONIRJE 1 + 1 = 2

PIONIRJI, DOPISUJTE v svoj kotichek!

Na počitnicah ste, vendar pomnite se na svoj kotichek, o katerem vam je naročil »Istrski tednik« ob pribliki šolske razstave in zaključku šolskega leta. Vaše življenje je pestno: kopanje, igranje, letovanje in druge zabave so brez dvoma vredne opisovanja. Med šolskim letom ste se pionirji enih vasi seznanili z drugimi, ko ste imeli skupne izlete. Marsikateri izmed vas bi rad povedal pionirjem-znancem svoje doživljanje in izkustva, toda ne ve še za način, ki bi se ga poslužil.

Škratek „Cipicapi“

Živel je škratek, ki so mu pravili »Cipicapi«. Bil je majhen in je nosil rdečo kapico. Služil je pri kmetu ter gonil živino na pašo. Pri kmetu so imeli tudi deklo. Nekega dne je skuhalo za kosilo bob. Pojedla je svoj bob in čakala na škrate. Ko škrate prižene živino domov, gre v kuhinjo in vzame svoje kosilo. A ko ugrizne v prvi bob, si zlomi zob. Jezen reče: »Jaz bom pa drugače napravil.« Gre v hlev in obesji voa za rep. Ko gospodar sliši mukanje vola, gre pogledat v hlev, kaj se godi. Tu vidi obešene ga voa. Ker niso mogli domači vola oteti, ga zakoljejo. Seveda niso vedeli, da je bilo to delo užaljenega pritlikavca.

A. Zabrc

Veliko je tudi takih pionirjev, ki so v kolonijah po Sloveniji in po se v tem času seznanili z mnogimi novostmi, katere bi veliko veliko zanimale tudi one pionirje, ki so ostali doma.

Vzemite torej v roke pero in napišite na list papirja vse dogodke, da jih bomo objavili v vašem kotichek! Napišite prav vse, da bo vaš kotichek bogatejši in zanimivejši!

KRIŽANKA

1	2	3		4	5
6			7		
8			9		
		10			11
12	13			14	
15			16		
17			18		
		19			
	20				21
22				23	

Vodravno: 1. Mesto na skrajnem jugu Istre; 4. povratni

osebni zaimek; 6. drugačen izraz za tisto; 7. lepa domača žival; 8. egiptovski bog sonca; 9. nelep; 10. šahovski izraz; 12. podoben muhi, ki vznemirja živino; 14. kazalni zaimek; 15. paradiž — nebesa; 16. stvar; 17. osebni zaimek; 18. na kar je roka pritrjena; 19. vojna v italijanskem; 20. del obraza; 22. pristanišče v Istri; 23. kraljica.

Na vpišeno: 1. letoviški kraj v naši coni; 2. reka v Bosni; 3. italijan ki spalniki; 4. sadje (ednina); 5. rev brez bra; 7. z njim pogremo mizo; 9. zelo strupena kača; 10. meso v letu; 11. padavina v trdi obliki; 13. vodja banovins; 14. nasprotno od svetlo; 16. okvara na telesu; 18. domača živa; 19. podobna; 20. italijanski predlog; 21. kralj (italijanski).

Kdo bo prej ustavil orača

Lisica in mravlja sta se prepirali, katera ustavi prej orača. Lisica je govorila, da ga ustavi prej ona, mravlja pa je trdila isto. Sli sta na delo, Lisica je šla v vas po kokoš ter jo je prinesla na konec nlive, kjer so orači. Gonjač je zakričal: »Ustavimo ter vzemimo lisici kokoš!«

»Kaj ti hočeš, naj si jo privoščim, saj ti ne bo škodovala!«

In nič se niso ustavili.

Mravlja pa je oraču potuhnjeno ziezla v hlače ter ga je zelo močno ušcipnila.

Ustavi si se ter je orač pogledal, kaj ga je tako močno ušcipnilo. Tako je bila lisica osramočena.

A. Zabrc

Uganite

1. Biserne brez kril čabele snoči stihajo pri etele, noč na travji prenočile, davi v sonce se poskrile.
2. Sredi polja jasen grad: sama okna, nič ni vrat; bogatini pridejo, okna z zlatom zazidajo.
3. Gora skače na goro, z belim ovratjem se tepo.
4. Pod nebom sika, svišče, po zemlji igle išče, na stregih iglo najde, po niti v zemljo zajde.

Rešitev križanke iz zadnje šte ilke

Prejeli smo več rešitev križanke v 21. številki. Najboljša je bila pionirja Bojana Adamiča iz Gradišča. Remče pri Gorici, kateri obiskuje 3. razred osnovne šole. Pravilno jo je rešil tudi Pucer Celestin iz Nove vasi. Pionirki Tinji Hervoji iz Kamenc pri Novem mestu pa sporočamo, da je imela malo napakico. Priporočamo ji, naj se bolj zanima za istrske vasice, saj na podrobnem zemljevidu jih dabi. Drugača pozna precej našo cono.

Dragi pionirji! Zelim, še več reševalcev in pošlité nam tudi kak dopis, katerega bomo z veseljem objavili.

Rešitev:

Vodravno: 1. Nit, 4. Oz, 6. Oreh, 8. Kanon, 11. Sit, 13. Čr, 15. Lo, 16. Rev, 17. Rep, 18. Tt, 20. Ve, 21. Osp, 22. (23) Nem. Navpično: 1. Pionir, 3. Trot, 5. Ek, 7. En, 9. As, 10. Korte, 12. Koper, 14. Zet, 19. Orel, 21. On, 22. Pm,

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Napredek našega kmetijstva v letih planskega gospodarstva

V letih planskega gospodarjenja se je naše kmetijstvo zelo povzpelo, tako z agrotehničnimi sredstvi, kakor tudi z melioracijami, mehanizacijo itd. Kljub temu, da delajo mnogi naši kmetje po raznih ustanovah in podjetjih, je bila letos 86 % površina orne zemlje obdelana. To, da 14 % površine te zemlje ni bila obdelana, so predvsem krivi KLO, ki so malomarno jemali to vprašanje. Vendar se s pomočjo planskega gospodarjenja naše kmetijstvo v vseh panogah z letom v leto izboljšuje. Tako na primer določa plan pogozdovanja 44 ha površine, ki jo moramo pogozditi. Do sedaj je bilo pogozdovanih 26 ha ali z drugimi besedami, je bil dosežen plan s 56 %. Do konca leta bo nedvomno tudi presežen plan pogozdovanja, kajti v raznih razsadnikih imamo nad 700 tisoč borovih sadik, ki jih je treba preсадiti.

Ker so pri nas dani pogoji, da vrtnarstvo, sadjarstvo in vinogradništvo dobro uspeva, bo naše kmetijsko gospodarstvo uimerilo vse pozornost do teh panog. Tudi kmečke delovne zadrage bodo povečale površino zemlje za te ustrezne panoge. Do sedaj spada že pod zadružni sektor na 22 % vse površine za vrtnarstvo. Prav tako se je povečala površina tudi zadružnega vinogradništva za 24,5 %. Naše kmečke delovne zadrage so letos nasadile 57.700 novih trtnih sadik. Tudi pri sadjarstvu je bil plan čiščenja in škropljenja dosežen s 66 odstotki. Zadružni sektor je letos posadil 5.210 sadnih dreves, kar se pravi, da se je povečal za 26 %. Na posestvu kmetijske šole v Skočjanu je bilo poraženega 145 kg raz-

nega sadnega semena in je predvideno za vzgojo nadaljnjih 120.000 sadnih podlag. Pri vseh gornjih upeh moramo po drugi strani ugotoviti, da naše poljedelstvo tudi peša, kajti da bi pri nas gojili žitarice in podobno, je nesmisel, ker niso zato dani pogoji. Zato moramo povečati pred vsem površino za vrtnarstvo, sadjarstvo in vinogradništvo.

Poleg tega navedenega imamo poudariti tudi to, da se pri nas zelo širi zadružna misel med našimi kmeti. V našem okraju obstoji danes 12 kmečkih delovnih zadrug z 277 družinami in 1208 osebami. Te zadrage posedujejo skupno 1087 ha zemlje, od te 561 ha orne, 14 ha sadovnjakov (z 23.200 sadnih dreves).

78 vinogradov (395.700 trt), 37 ha travnikov, 50 ha gozdov, 171 ha pašnikov 99 ha trstičja in nerodovitne zemlje pa okoli 27 ha. Letošnji setveni plan so naše zadrage izpolnile s 98 %.

Pri vsem tem moramo navesti tudi to, da to v teku velika melioracijska dela v Sčjloski dolini, ki bodo nedvomno povzdignila naše kmetijstvo na višjo razvojno stopnjo. Za vse to pa seveda je potrebno, da v splošnem odpravimo razne napake, ki jih še delamo pri tem. Zlasti je potrebno tudi, da kmečke komisije pravilneje izvršujejo svoje dolžnosti in na čage za napredek našega kmetijstva. Edino tako bomo s planskim gospodarjenjem dvignili naše kmetijstvo in zaostalosti.

O živinskih plemenjakih

Nepravilno izkoriščanje plemenjaka in živalske spolne bolezni imata za posledico jalovost pri živini. Zato bo pravilno izkoriščanje pod stalnim veterinarskim nadzorom znatno prip moglo k zvišanju plodnosti živine.

Produktivnost živine zboljšujemo z vzrejo pamladka proizvodnih sposobnosti (rodovitnost, molznost, rastnost itd.). Od dobrih plemenjakov izhaja kvaleten pamladek. Zato velja v napredni živinoreji pravilo da je treba čimbolj smotrno uporabljati plemenjake, ki dajejo dobro potomstvo. Pri današnjem stanju naše živinoreje pa je še veliko napak pri uporabljanju plemenjakov.

Plemenilna po taja mora biti žarišče napredka v živinoreji. Na plemenilnih postajah morajo biti oskrbovani in izkoriščani plemenjaki po najboljših ugotovitvah znanosti in prakse. S tem je dano jamstvo za omejitev kužnih bolezni spolovil in drugih vzrokov jalovosti, ki na tajo zaradi nepravilnega prepuščanja plemenjaka.

Načrta kmečkih delovnih zadrug

Sprejem v -2letno vinarsko-sadjarsko šolo

Uprava dvoletne vinarske in sadjarske šole v Skočjanu pri Kopru obvešča mladince in mladinke slovenske in italijanske narodnosti, ki imajo veselje do vinarstva, sadjarstva in vrtnarstva, da se vpišejo v prvi letnik.

Sprejemajo se učenci, ki so dovršili osnovno šolo od 14. leta naprej.

ali KLO naj bo, da čimprej organizirajo plemenilne po taje. Fostaje na bodo po možnosti v takih središčih, da bodo v stanju zajeti čim večji okoliš, da bodo v razdalji 3 do 5 km dostopne vsem več sosednim vasem.

Veterinarska služba bo tako povezana s plemenilnimi postajami, zato pa je pri vsaki plemenilni postaji potrebno zgraditi tudi prostor za preglede in zdravljenje živine.

K prošnji (kolkovani za 10. am) za sprejem v šolo je treba priložiti rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo, karakteristiko KLO, potrdilo KLO o socialnem in imovinskem stanju. Navedene dokumente naj reflektanti dostavijo šoli do 1. septembra 1950.

Pripravljeni mladinci in mladinke bodo polagali spejemni ispit iz materinskega jezika slovenščine ali italijanščine in računstva 10. septembra t. l.

Prijavilo se lahko dijaki, ki so uspešno končali 3. razred Avviamenta, kateri bodo takoj sorejeti v II. razred naše šole. Dostavijo naj iste dokumente kakor za prejem v I. letnik.

Šola ima internat, kjer imajo dijaki vse oskrbo brezplačno. Predvidene so tudi štipendije za najpotrebnejše in najboljše dijake.

Namen šole je, vzgojiti dobre vinogradnike in sadjarje, ki bodo obvladali tehniko svojega dela na zadružnih in državnih kmetijskih obratih. Najboljši absolventi bodo lahko nadaljevali svoj študij na kmetijski tehnikumu v Mariboru.

VELIK POLET V NAŠEM ZADRUŽNIŠTVU

Prve zadrage v našem okrožju so nastale pred dobrimi 70 leti. Drobnega proizvajalca, kmeta in obrtnika sta vedno bolj ogražala tako zemljiški veleposestnik kakor tudi tudi kapitalistični industrijec. Naš delovni človek je v takem položaju iskal obrambe ravno v zadružništvu.

Cim je bolj rastla kapitalistična industrija in z njo vred iskoriščanje delovnega človeka, tem bolj so rastle tudi zadrage. Tako smo imeli v našem okrožju leta 1884 le eno zadrugo, leta 1900 jih je bilo že 7, leta 1913 se je število zadrug dvignilo na 36 in leta 1919 na 40. Po italijanski imperialistični okupaciji se je število zadrug še povečalo. Leta 1921, jih je bilo 51, a leta 1924 pa 61. Ta številka seveda ni najmajhna. Po tem letu postaja fašistični teror vedno bolj neznosen in je zaradi tega tudi zadružništvo v upadanju.

Naše zadružništvo je zadel hud udarec posebno leta 1927, ko so zadrage v Istri dobile fašistične komisarije. Število zadrug je leta 1928 padlo na 48, 1934 na 31, 1938 na 24 in leta 1945 (doba okupacije) na 14. Zadrage, ki so še preostale so bile popolnoma pasivne.

Po osvoboditvi je začelo število zadrug zopet naraščati. Zadružno gibanje je zajelo najširše ljudske množice. Leta 1946 smo imeli 30 in leta 1947 že 71. Vseh zadrug je sedaj v našem okrožju blizu 160. Pod ljudsko oblastjo so postale zadrage močno sredstvo za graditev socializma tudi v našem okrožju.

Namen šol je, vzgojiti dobre vinogradnike in sadjarje, ki bodo obvladali tehniko svojega dela na zadružnih in državnih kmetijskih obratih. Najboljši absolventi bodo lahko nadaljevali svoj študij na kmetijskem tehnikumu v Mariboru.

DELA V VINOGRADU V AVGUSTU

Vrščikanje. Ko ponehava močna rast mladice, kar se pozna po tem da začnejo mladice spodaj rjaveti in da stoje bolj pokoncu vrščiki mladice (ki so bili prej, v dobi močne rasti, sklonjeni navzdol) in ko je pri nas že minila nevarnost toče, tedaj je pravi čas vrščikanja. S pravočasnim vrščikanjem bomo dosegli, da bomo spodnji listi, ki dovajajo grozdu sladkor,

dobili več sonca, zemlja se bo ogrevala in pospešila zoritev grozda; s tem e tudi manjša nevarnost gnitja grozdiča. Prezgodaj ne smemo vrščikati, ker bi trte pogrnale iz gornjih oces ali iz zaščitnikov nove poganjke, kar bi šlo v škodo rodovitnosti in rasti trsa. Vrščikati pa smemo le tedaj ko začne grozdje zreti. Le v nizkih legah z močno zemljo, v gostih, ozko sejanih nasadih, kjer je nevarnost, da začne grozdje gniti, se lahko površno vrščika prej, a pravo vrščikanje se opravi pozneje. Prav malo ali nič se vrščika, če je bil spodnji del trte pošk dovan.

Napačen odkup vina

Lahko bi rekli, da je v Istri res dobrih sortnih vin težko dobiti. Vendar pa le večkrat pripelje kakšen vinogradnik dobro sortno vino. Pri podjetju »Vino« pa navadno ugotovijo le gradacijo alkohola in kupčija je gotova. Na armo pa agajo malo važnosti. Tako večkrat vinogradnik kot dober kletar ne dobi zato ti plačnega svojega truda. S tem se mu tudi jemlje volja do borbe za proizvodnjo dobrega vina.

Umestno bi bilo, da bi si podjetje »Vino« namesto za merjenje vina nastavilo specialiste, ki bi poleg stopnje alkohola ugotovili tudi armo ter na o novi obojega določili ceno. S tem bomo pri vinogradnikih dvignili moralo in izboljšali naša vina.

Najstarejši zadružnik Furlanič Jože iz Manžane je eden izmed najboljših

Obiranje listov izvršimo le v mokrih jesenih, da preprečimo gnitje grozdiča, toda te nevarnosti do sedaj pri nas ni. Odstraniti je v tem primeru le listje, ki je v nevarnosti trsa in okoli grozdiča pregosto ter v senci, dalje listje, ki so bojni, rumeni in na pol suhi. Zdrave liste smemo razređiti samo toliko, da moreta zrak in svetloba laže do grozdiča in da se grozdje po rosti ali dežju hitreje osuši. Nikdar pa ne smemo odstraniti toliko listov, da bi se grozdje popolnoma razgajilo, ker na ta način se grozdje opce od sonca in bo še bolj gnilo. Listje smemo odstraniti le v drugi polovici avgusta, ko se začne grozdje mehčati.

Okopavanje in pletev v vinogradu. V mesecu avgustu bomo opravili v vinogradu še tretji kop, posebno če imamo zemljo zaplevljeno in trdo. Plitvo opravljena tretja kop uniči plevel in tido skorjo, ki se je napravila na površini obdelane zemlje. Tako e prepreči preveliko izhlapevanje in trta ne občuti tolikega pomanjkanja vode. Ker se zemlja brez plevela laže ogreva, bo grozdje bolj dozorelo in bo manj podvrženo gnitju. Le v trtnih legah ne pravljamo tretje kope, ker bi bila nevarnost, da bi nalivi odnašali zemljo. V tem primeru je bolje plevel početi in pustiti travo ležati kar na mestu v vinogradu.

Opravlila v kletih. Mesece avgusta nimamo posebnih opravil v kletih. S primernim zračnim dosežemo, da se v kleti čuva nižja temperatura, ker vemo, da toplota škodi vinu. Vino v sodih moramo dopolnjevati. Prazno posodo moramo po potrebi žveplati, da se prepreči plesnoba. Ker se bliza čas trgatve, začnimo tudi že s pripravo zanj (popravilo stare prazne posode, stiskalnic, škafov, brent in drugega orodja).

Jalovost naše živine

Bolezen nožnice in sramnice.

Večina naših živinorejcev še vedno misli, da so bolezni nožnice in sramnice glavni vzrok jalovosti. Ta domneva je popolnoma napačna. Bolezni teh zunanjih delov spolnih organov povzročajo neplodnost le v manjši meri in se dajo lahko ugotoviti in v primeru z drugimi notranjimi boleznimi hitro ozdraviti.

Vzroki neplodnosti so

- a) Nerazvita nožnica ali sramnica, ki jo imajo največkrat telice dvojčki z enim samcem. Vzrok temu je baje mešanje moških in ženskih hormonov v času brejosti.
- b) Razni mostovi, ki vodijo iz enega kraja nožnice na drug in tako delno ali popolnoma zapirajo dohod do materničnih ust. Taki mostovi se lahko opravijo z operacijo.
- c) Močno razviti himen (nedolžna mrena) pri telicah ovira kopulacijo. S prerezom se ta zapreka takoj odpravi.
- d) Veliki mehurji v sramnici (iz-

hajačoji iz Bartolinskih žez) polni brezbarvne tekočine le redko kdaj preprečujejo akok in porok. Če je potrebno, jih z lahkoto prerežemo.

2. Kužni sramnični katar (vaginitis) je veljal do nedavnega za enega glavnih vzrokov sterilnosti. Ta bolezen je sicer škodljiva, toda se lahko in hitro ozdravi. Naši hlevi so že toliko okuženi s to boleznijo, da skoraj ne najdemo živali, ki bi ne bila na tem boia. Domneva se, da postanejo starejše krave imune proti ponovnemu obolenju in da bolezen ne škoduje, če ni v zvezi s trihomonasom (druga kužna spolna bolezen). To bojezen prenaša v prvi vrsti bik. Paziti moramo, da se bik po vakem skoku temeljito razkuži.

Kužni sramnični katar se lahko hitro ozdravi z izpiranjem z raznimi raztopninami razkuževalnih sredstev.

e) Urevagina, to je nožnica, v kateri se nabira seč. Bolezen obstoji v tem, da v kiti sramnica in nožnica močno proti notranjosti tele-

sa, ker so njihove vezi popustile. Ko krava mokri, se en del seča izceja ven, drugi pa se steka proti materničnim ustom in se tam nabira. Zaradi nezaščitenosti in razkranja seči nastane vnetje nožnice in materničnih ust.

Bolezen je neozdravljiva in ima za posledico jalovost.

f) V nožnici se v času gonje nabira pri nekaterih kravah zelo mnogo žlezavca, ki reagira k'slo in s tem oslabi in uniči spermatozo. Odpornost se temu tako, da se nekaj ur pred skokom opere nožnica s triodstotno mlačno raztopino bikarbonatne sode.

Bolezni materničnih ust.

Maternična usta imenujejo prehod nožnice v maternico. V normalnem stanju segajo nekaj centimetrov v nožnico, so belordecaste barve in zaprta. V času gonje so odprta in skozi prihaja iz maternice povsem čista in prozorna te-

kočina (žemanje v precejšnji množini).

Maternična usta so podvržena raznim boleznim in abnormalnemu stanju, ki preprečuje oploditev.

Mesnatí mostovi, ki pri telicah ra tedo pred odprtino ust z ene strani na drugo, preprečujejo dohod v maternico in jih je treba prerezati. Mehurji in izrastki na materničnih ustih navadno ne delajo več zaprek pri oploditvi in jih lahko s kirurškim posegom odstranimo.

Prezrača odprtina materničnih ust posebno pri telicah se razširi s posebnimi instrumenti.

Vnetje z vsemi svojimi posledicami je najnevarnejša bolezen materničnih ust. Pojavlja se mnogokrat v zvezi z boleznimi maternice in jajčnikov. Maternična usta postanejo rdečkaste barve, mokra in inceno nagubana ter se na njih nabira gnoj in žlemanje. Vnetje lahko preide v kanal materničnih ust. Iz rasti (plopi) na njih niso redki pojavi.

Ozdravljenje je odvisno od narave bolezni ter prehaja od izpiranja do krvave odstranitve in izrastkov.

Dr. Legiša

